

00

+

16.

REGULÆ
INTERPRETATIONIS
JURIDICÆ

PRÆSTANTIORES,
EX ADÆQUATIS PRINCIPIIS

DEMONSTRATÆ,
ET AD CASUS CIVILES APPLICATÆ;
ACCEDIT

EXERCITATIO ACADEMICA

DE

INDOLE ET REQUISITIS
VALIDÆ RENUNCIATIONIS,

STUDIO

CAROLI AUGUSTI RITTERI

ADV. ELI SAXON. IMMATR. ET JUR. PRACT. LIPS.

L I P S I Æ,

L I T T E R I S T A K K I A N I S.

REGULAE
INTERPRETATIONIS
IMP. JUSTINIANUS

De Conceptione Digestor. §. 12. 13.

Non liceat juris peritis verborum sua codicis compendium confundere, quemadmodum in antiquioribus factum est, cum per contrarias interpretantium sententias, totum jus pene conturbatum est. Ne autem per scripturam aliqua impostum fiat dubitatio: Jubemus non per simplorum captiones & compendiosa anigmata quae multas per se & per suum vitium antinomias induxerunt, ejusdem codicis textum conscribi &c. sed per literarum consequentiam explanari concedimus.

Mentem, sententiam ac voluntatem alterius ex ejus sermone, & ubi hic obscuritate aut ambiguitate laborat, ex hujus circumstantiis concludimus, quæ rationationis species, Interpretatio, atque si ejus objectum sunt enunciationes juridicæ, juridica audit. Enunciationes autem juridicæ sunt, quæ circa jura & obligationes hominum efferuntur. Adeoque *Interpretatio juridica est Ratiocinatio, quæ ex enunciatione juridica, ejusque circumstantiis, mentem sententiæ proferentis concludimus.*

§. II.
Omnis enunciationis rectitudo atque perfectio consistit in determinata ejusdem quantitate & qualitate, seu adæquata universalitate & particularitate, affirmatione & negatione, quæ scilicet nec plura nec pauciora, nec generaliora nec specialiora verba ponuntur, quam quæ ad exprimendas notiones rebus convenientes sufficiunt; per log. Ergo & enunciationis juridicæ rectitudo in eo vertitur, si talia ponantur verba, quæ notiones ac mentem loquentis distincte & adæquate exprimunt. Viria quapropter notionum atque enunciationum sunt *a) Obscuritas, quæ id quod exprimitur, nullo modo concipere, intelligere & ab aliis distinguere valemus; b) Ambiguitas, quæ istud pluribus modis ac sensu vario accipi potest.* vid. Godofred. ad l. 39. ff d. pact.

A

§. III.

§. III.

Quando in solis vocabulis & verborum connexionem deprehenditur obscuritas, eorundem declaratio ex usu loquendi & regulis grammaticis facienda, quæ Interpretatio declarativa s. verbalis nominatur. In dubio igitur communem loquendi usum, sive proprium & maxime usitatum verborum significatum sequimur. l. 69. ff. d. legat. 3. l. 7. §. 2. ff. d. supplect. leg.

Ita multa legum tam latinarum, quam germanicarum vocabula, maxime antiquiora, ignaris & tyronibus declaranda veniunt, v. g. quid in jure romano significant As, uncia, Instrumentum, Superficies, Solum, Tignum, pauperiem facere, Municeps, Incola, Forensis &c. Item in legibus germanorum & Saxon. voces: Affer = Lehn, Lehträger, Busse, Erbzinß, kriegischer Vormund, Kummer, Musztheil, Risttelgerade, Schwerdtmagen, Spillmagen, Urrecht, Urfehde, Wehrgeld, Weichbild &c. Ejusdemodi terminorum, formularum, phrasiumque expositioni interserviunt, latinis, Tit. ff. d. Verb. & rer. Significat. germanis, Wehneri, Besoldi, Speideli, Fritschii aliorumque lexica juris.

§. IV.

Circumstantiæ sunt sensationes seu Adjuncta, quæ circa rei existentiam quoad objectum, subjectum, locum, tempus, causam, modum, atque connexa observantur; atque cum rei existentiam vel antecedant, vel comitentur vel insequantur, in antecedentia, concomitantia & consequentia distinguuntur. Potiora sunt, quæ ipsius loquentis indolem & affectus, causam impulsivam atque finem, materiam denique substratam seu enuntiationis objectum ejusque a legibus ac usu communem determinatam naturam, jurave & obligationes eo regulariter connexas respiciunt. Attenta igitur harum maxime circumstantiarum consideratio erit habenda.

Note

Not. *Causa impulsiva* s. ratio movens est representatio boni aut mali, quatenus voluntatem ad agendum mover atque determinat. Ille vero effectus, quem actione nostra existere cupimus, *Finis* dicitur. Inde simul patet, representationem ejus, quod sine intendimus, adeoque notionem ipsius finis, in notionem *causae impulsivae* simul contineri. jg. infra §. 6.

§. V.

Ex dictis facile colligitur, non solum ipsa enunciationis ambigua verba ac terminos, *subiecta & predicata istius exprimentes, sed & alias ejusdem orationis propositiones clariores, propositionem ambiguum antecedentes aut consequentes, probe attendendas atque ponderandas, eoque notiones ambiguas & obscuras ex aliis connexis notionibus magis determinatis & clarioribus esse evolvendas atque declarandas.*

Hac ratione quaestionem ex §. 14. Ord. cambial. Lipsiens. antea multum controversam: an scil. Creditor cambii ad nundinas Lipsienses directi, solutionem, finitis statim campanae signo nundinalis, rigore cambiali exigere queat, an vero diem solutionibus nundinalibus ordinaire dicatum, den ordentlichen Zahl-Tag der Wech-Buchel-Boche expectare teneatur? *beneficio propositionum connexarum* enotare poteris. Connectuntur nimirum in d. §. 14. sequentes propositiones:

- 1) Das der gewöhnliche Zahl-Tag die Verfall-Zeit der endlichen Zahlung und Proteste sey.
- 2) Dasß dieser Tag zur endlichen exaction oder protestation verordnet sey.
- 3) Dasß es bey dem Churfürstlichen Decisiv-Befehl d. a. 1669. (darcinnen gleichfalls der Zahl-Tag als Terminus der Verfallzeit in der Zahlung, so wohl der Proteste in Wechsel-Briefsen, gesetzt wird,) sein Verbleiben habe.
- 4) Dasß jedoch jeden frey stehen solle, die Zahlung derer ordentlichen Wech-Buchel auch die ersten und folgende Tage

inod der Zahl- Woche zu thun etc. Quatenus igitur in 1. 2. & 3.
 enunciatione, dies iste, Terminus solutionis extremus, die
 Berfallzeit und Terminus der endlichen Zahlung, so wohl
 derer Proiecte &c. iterumque in §. 25. d. Ord. cambial.
 Der Berfall- Tag und endliche Zahl- Termin auf welchen
 die Bezahlung präcise geschehen etc. oder sonstem, der Cre-
 ditor nach Wechsel- Recht dieselbe zu suchen, Macht haben
 und befugt seyn solle, dicitur; eatenus patet, eum esse ter-
 minum, quo Debitor cambial. solutionem necessario praes-
 tare, & Creditor eandem cum effectu petere atque exi-
 gere potest, adeoque ante istius adventum, solutionem
 quidem moneri, non vero rigore cambiali exigi posse.
 Quatenus porro in 4ta enuntiatione debitoris arbitrio reli-
 nquitur, etiam primis secundae hebdomatis diebus solu-
 tionem faciendi; ad id vero quod alicujus arbitrio reli-
 quitur, is invitus cogi nequeat, seu quod voluntatis est non
 possit esse necessitatis; eatenus iterum liquet, Debitorem
 cambialem primis istis diebus ad solvendum haud posse
 compelli. vid. omnin. Magnif. Dn. D. Rivini Dissert. lectu-
 rissimam, de Clausula cambial. Lips. 1725. hab. §. 15.
 Ceterum quia Ord. Camb. Lips. tantummodo circa debita
 cambialia disponit; sequitur, eandem ad debita executiva
 aliaque civilia haud esse proferendam, sed ea primis sta-
 tim diebus post nundinas campanae signo finitas exigi &
 cum effectu peti posse.

Ita porro memini, spectabilis cujusdam Judicii Lips.
 Dominum Praesidem ex §. 3. Append. O. P. S. R. eam ali-
 quando tenuisse opinionem, ac si in causis executivis qui-
 busvis, etiam minutis ac levioribus, prima Citatio spatium
 saxonicum integrum continere deberet; atque etiam in
 uno alterove casu mihi obviente, ubi summa Documenti
 vix decem aut viginti Thaleros attingebat, ita ordinasse.
 Cum vero d. §. 3. Append. lese ad Tit. IV. Ord. rec. ex-
 presse referat, ubi in §. 1. causae leviores in genere a spa-
 tium Citationum ordinario praerimis sunt exceptae; non
 perspicio qua ratione, habita istorum locorum inter se con-
 nexorum

nexorum diligenti collatione, talis interpretatio evenire
 potuit; Unde & ista praxis postmodum desit, & nunc Ci-
 rationes in causis quoque, executivis minutis sub spatio 8.
 aut 14. dierum emitti observamus.

§. VI.

Cujusvis rei intimior cognitio procedit ex ejusdem ra-
 tione s. causa proxima, quæ in moralibus finis appellatur,
 cuive connexa est causa sic dicta impulsiva s. ratio movens;
 §. 4. Not. nam qui finem intendit, ea quoque intendere de-
 bet, que fini obtinendo maxime inserviunt. ax. moral. Ergo
*in enunciationibus juridicis, loquentis voluntas ex ratione
 ac sine ejus proximo optime cognoscitur, firmiter inde ratiocini-
 o possumus concludere ad ea que in tali enunciatione aut pla-
 ne non, aut non clare satis determinata sunt.*

§. VII.

Finis itaque enunciantis proximus & adequatus est prin-
 cipium primum interpretandi enunciationes juridicas ambi-
 guas, §. præced. Cum vero istarum ambiguitas ex eo de-
 scendar, si enunciatis aut plura & generaliora, aut pau-
 ciora & specialiora verba quam quæ ad notiones ac mentem
 ejus exprimendam sufficiunt, adhibuerit, §. 2. Hinc priori
 casu verba plura & generalia, ad finem loquentis speciale
 & particularem restringenda, posteriori vero, pauciora ista
 & specialia, ad finem generaliore & magis universalem ex-
 tendenda veniunt; altera *Restrictiva*, altera *Extensiva Inter-
 pretationis* nomine venit. jg. B. Menck. ad ff. d. J. & J. §. 5.
 Unde simul veritas liquet & frequens applicatio axiomatum
 famosorum: quod scilicet eadem juris ratio, eandem involvat
 dispositionem; cessante autem ratione, cesset quoque dispo-
 sitio legis aut voluntatis juridicæ.

Nimirum *extensiva Interpretatione*, verba enunciationis
 pauciora, specialia & angustiora sine, ad similes res atque
 casus,

casus, ratione generali comprehensos proferuntur. Ita cum v. g. princeps urgente annona, frumenti exportationem prohibuerit, facile colligimus, ob rationem prohibitionis generalem, etiam farinæ & panium exportationem esse interdictam. Ita Potentissimus Saxonum Elector dispositionem Mandati d. a. 1724. von Aufsborgen junger Leute etc. qua personæ 25. annis minores, ex cambiis nulla ratione obligantur, quin & ejus quod Creditori sponte solverant, conditionem intra quadriennium instituire possunt &c. ob rationis generalitatem ad sceminas quoque 25. annis minores (quarum mentio in d. Mandato facta non fuerat) extendit, per Rescript. Reg. d. d. 18. Mart. 1727.

Contra vero in restrictiva Interpretatione, verba enunciationis plura, generalia, & latiora sine, ita limitantur, ut ad eas tantum pauciores & particulares res atque casus, qui fini particulari vere subsunt, applicentur. Ita in Novell. 115. §. 10. poena exheredationis statuitur in filium si mimos & arenarios sequatur. Ratio est, quia ista professio existimationis maculam infert, eoque ipso familiæ ac parentum famæ quodammodo præjudicium fit. Cum igitur ratio ista specialis exulet, si ipse parens ejusdem fuerit conditionis; hinc quoque illa legis dispositio hoc casu omnino cessat. Sed cum in d. Nov. §. 6. filius exheres dicatur, si novercæ vel concubinæ patris se immiscuerit, facile patet, eandem dispositionem omnino extendendam esse ad casum ubi filius cum propria concubuerit matre; Nam ratio legis in gravitate injuriæ, parentis thorum violando posita, eo magis quoque ad incestum cum matre spectat. Hoc itaque casu ubi verba d. §. 6. evidentissime pauciora ac specialiora sunt ratione, locus omnino erit interpretationi extensivæ; adeoque cum & eadem injuriæ gravitas respectu matris adsit, si filia incestum cum vitrico aut patre commiserit, ipsa quoque hæc ratio, dispositione generali §. 2. d. Nov. quæ gravem & inhonestam injuriam, generaliter ut causam exheredationis legitimam pronunciat, jam contineatur; inde haud dubium erit, idem exher.

exhæredandi jus quoque competere matri adversus filiam cum vitrico aut ipso patre concumbentem. B. Beyer ad Inst. de Exhæred. lib. post. 16. Dissentit quidem Hopp. in Comment. ad J. d. lib. exher. §. 2. sed absque ratione sufficiente. Neque obstat vulgaris illa, de odiosis haud extendendis, regula, quippe cujus inutilitatem infr. §. 15. monstrabimus. Inconcussa vere & nulli exceptioni obnoxia consistit regula jam demonstrata: *quod cognita legis ratione vera & adæquata, firmo ratiocinio concludere valeamus ad casus eadem comprehensos aut non comprehensos.*

Cum igitur secundum dicta, in extensiva pariter ac restrictiva interpretatione, maxime ad similitudinem ac diversitatem rerum, casuum atque rationum enunciationis juridicæ respiciendum sit; hinc porro elucescit, quod summa extensiva ac restrict. interpretationis fundamenta, e philosophorum omnino præceptis & indole rerum identitarum & diversarum, similium ac dissimilium, correlatorum & contrariorum &c. repetenda veniant, ex quibus & famosa illa juris brocardica dimanarunt: *Similium, correlatorum, aequiparatorum, quatenus, seu ea, qua conveniunt, eandem esse naturam eademque jura; & contra Dissimilium, contrariorum, disparatorum, quatenus discrepant, naturam quoque ac jura esse diversa.* vid. quæ ad l. 41. ff. d. R. J. notavit Gothofredus, Carpz. P. 2. C. 13. D. 21. n. 2. 3. Severam itaque attentionem omnino mereatur ea, in quibus rationes, res atque casus legum vere similes dici possunt atque identicæ, probe pensitando an ista similitudo ac paritas perfecte quoad essentiam, an ex aliqua tantum parte accidentali intercedat; & deprehendes, multa argumento cujusdam legis a DD. afferri, in quibus nulla, aut mere tantum accidentalis similitudo intervenit. Exempla correlatorum sunt emitor & venditor, merx & pretium, parentes & liberi, maritus & uxor, actor & reus &c. & in genere, quorum unum, rationem continet alterius. Wolff. Met. germ. §. 188. Inde beneficium l. 2. C. d. resc. vend. quamvis d. l. 2. tantummodo de venditore &

& re vendita loquatur, recte a Commentatoribus ad emptorem quoque & pretium rei extenditur, cum utrinque correlatio & rationis æqualitas adsit, vid. Demonstrat. nostr. jurid. de Subhastat. §. 28. Si simile exemplum habes in l. i. C. d. Cupress. ex luco. l. 3. C. d. indict. viduit. & alibi passim.

§. VIII.^a

Regularum ac propositionum specialium rationes continentur in regulis ac propositionibus generalioribus. Wolff. Metaph. germ. §. 107. Jam vero omnium legum humanarum rationes in Juris naturalis pariter ac Prudentiæ civilis generalioribus præceptis contineri constat; vid. Dn. D. Mülleri Natur und Wesen des Rechts C. 19. §. 3. & 4. siquidem leges civiles media determinant, quibus fines Juris naturæ optime implentur; Id. e. l. Not. ad §. 3. Atque legum dubiarum explanationem, ex earundem maxime rationum cognitione procedere §. antec. 6. ostendimus; *Proinde bonum legum interpretem, exacta principiorum tam Juris naturalis, quam Prudentiæ civilis cognitione pollere omnino debere, nemo non perspicit.*

§. VIII.^b

Quandoque finis s. ratio in ipsa lege ac dispositione juridica simul exprimitur; quandoque non, aut non ingenue & clare satis exponitur, adeoque ex reliquis circumstantiis §. 3. memoratis, quarum cognitioni magnam partem inservit historia temporis, status & vectorum reipublicæ, indoles & affectus Latoris & procerum &c. colligenda ac eruenda venit. Ita multa legum Romanarum obscura aut palliata rationes, ex istius ævi historia ac reipublicæ Romanæ statu nobis innotescunt, magnam interpretationi legum istarum ferentes opem. Omnino hic legi merentur ea, quæ Præcellentiss. D. D. Glaffey, Aul. Reg. Polon. Consiliarius &c. in der Einleit. zur Bürgerl. Rechts-Gelehrsamkeit, de habitu &

& rationibus legum romanarum, ex historia & statu reipublicæ romanæ cognoscendis, elegantissime exposuit.

§. IX. a.

Cum igitur interpretatio juridica sit ratiocinatio, adeoque certis nitatur regulis, sine quarum applicatione vera interpretatio haud existit; patet *interpretationem sic dictam authenticam & usualem veram non esse interpretationem, nisi quatenus dictis regulis exacte congruit.* Non penitus itaque, uti nonnulli opinantur, reprobanda est vulgaris ista Divisio, siquidem & Jctus, & usus civium, & ipse Princeps interpretationem suscipere potest, regulis modo convenientem. Jg. Magnif. Leyseri elegantiss. *Dissertat. de Superstitione juridica &c. Cap. 3. §. 2.*

§. IX. b.

Quando finis ac ratio enunciantis non satis evidens est, aut ambiguitati voluntatis juridicæ tollenda haud sufficit; cum circumstantia objecti seu materiae substratae potissimum interpretandi fundamentum præbent. §. 3. Scilicet aliunde constat, quodvis objectum juridicum suis attributis seu requisitis naturalibus gaudere, quæ ex legum civilium determinatione ac usus communis præsumptione, eidem ordinariè inesse vel adesse censentur. Serv. Exere. J. C. 6. §. 23. atque ista objecti naturalia quibusvis privatorum dispositionibus, pactis, testamentis &c. nisi expresse ac evidenter fuerint mutata, regulariter inesse præsumuntur; cf. *Demonstrat. nostr. jurid. de Subhastat. 1739. edit. §. 17. unde est in juridicis enumerationibus, in dubio facienda erit interpretatio secundum materiam substratam, seu naturalia objecti a legibus usaque communi jam determinata, sive ut potius ad legum civilium normam, quam alia ratione aliquid fieri velit disponens, Carpz. P. 2. C. 45. D. 30. n. 9. it. ut minimum recedatur a Jure communi; Cap. 8. X. d. consuet. Jg. Barth. Hodog. Forens. p. m. 610.*

Nimirum ex proprietatibus seu attributis materiae substratae communibus ac legalibus, certa formatur propositio, ex qua tanquam principio, ope ratiocinii legitimi, voluntas enunciantis ambigua determinatur. Exemplo sit chirographum quo Debitor solutionem distinctis terminis, nempe 100 Rthlr in 14. Tagen nach der nächstkommenden Leipziger Neu-Jahr-Messe, 100. Rthlr. in 14. Tagen nach der Oster-Messe etc. faciendam promiserat. Dubium emergit, an isti quaterdeni ab ultimo primae hebdomatis die, da der Markt ausgeläutet wird, an potius a fine sequioris septimanae solutionibus destinatae, nach Ablauf der Zahl-Woche currere incipiant? Cum autem ex materiae substratae naturalibus constet, solutiones in nudinis promissas, non in prima sed sequiori hebdomate solutionibus dicatae, ordinarie fieri & exigi posse; per l. un. C. d. nud. jg. Conf. El. Sax. 30. P. 1. Inde vi oppositorum recte concluditur, solutionem post nudinas promissam, elapsa demum altera hebdomate posse urgeri, ideoque & hoc in casu terminum a quo computandum esse, von dem Ausgange der Zahl-Woche.

Ita quoque in codicillari quadam Dispositione, inter alia & haec adjecerat testator: Ich will auch meiner Ehelebsten den Usumfructum von dem Erb- Antheile meines mit ihr erzeugten Sohnes, bis in dessen zurückgelegtes sechzehende Jahr, legiret haben, dargegen sie aber auch schuldig seyn soll, diesen ihren Sohn behörig zu unterhalten und zu erziehen etc. Es soll ihr aber jedoch frey stehen und nachgelassen seyn, daserne sie angeregten Nießbrauch vor sich nicht zuträglich finden mögte, sich dessen zu begeben und von des Kindes Alimentation dadurch zu entledigen. Perceperat defuncto testatore usumfructum mater fere decem per annos & alimenta filio praestiterat, sed sumptibus illorum forte crescentibus, renunciare volebat usufructui & alendi oneri, cui vero filii tutor reclamabat, eo quod legatum semel agnovit mater. Enunciatio testatoris in eo dubia est, an licentia sit matri, usumfructum ab initio statim, an facta quoque, ejus agnitione &

sic

ius sic quovis tempore repudiandi? Ex fine, qui & matris &
 filii favorem respicit, nil certi potest defini. Itaque cum
 enunciationis objectum sit legatum cum onere, interpre-
 ratio omnino facienda secundum naturalia objecti, legibus
 determinata, si qua voluntas testatoris magis convenit ju-
 ri communi, secundum quod legatum *est in genere jus*
cum onere conjunctum semel acceptatum, invito altero re-
puviare iterum non licet, arg. l. 15. pr. ff. d. adm. leg. l. 5.
§. 1. d. leg. 2. Prouti & in isto casu a senato Academico
Lips. Mens. Aug. 1732. judicatum est, hac addita ratione:
Da weil die hinterlassene Frau Wittwe, die Disposition ihres
seel. Ehemannes agnosiret und den ihr darinnen beschiede-
nen Usufructum erkieset, mithin ihrem facto nicht contra-
veniren kan etc. *§. 10. d. adm. leg. l. 5. §. 1. d. leg. 2.*
§. X. d. adm. leg. l. 5. §. 1. d. leg. 2.
 Solent communiter pactis, contractibus, testamentis &c.
 speciales hinc inde restrictiones atque limitationes, ut con-
 ditio, modus, dies &c. accedere; vid. Tit. ff. d. condit. instit.
 it. Tit. de cond. & demonstr. Cum vero accessoria regulari-
 ter sequantur naturam principalis, & voluntatis juridicae am-
 biguitas ex rationibus materiae substrata, & objecti natura-
 libus sit expedienda; §. 9. *b. Inde & ista conventionum acces-*
soria, quatenus ambiguitate laborant, & ex fine enunciantis ex-
plicari nequeunt, optime tandem interpretaberis ex generalio-
ribus & naturalibus objecti & pacti principalis.

Ita in pactis dotalibus die 2. Januarii 1738. initis, promissioni
 dotis hac addita legebatur conditio: *Es verspricht hier-*
nächst der Braut Vater seiner lieben Tochter 2000. Rthlr.
zum Ehe-Gelde mit zu geben und solche dem Herrn Bräuti-
gam den Tag nach der Hochzeit auszuzahlen; jedoch mit die-
ser Bedingung, daß dafern die Braut, als dessen künftige
Ehe-Liebste binnen 2. Jahren ohne erzeugte Leibes-Erben
sterben sollte, sodann der Herr Bräutigam als künftiger
Schwieger-Sohn, die Helffte davon an 1000. Rthlr. an dem
Herrn

a Schwieger-Vater oder dessen Erben hinwiederum restitu-
 maren und zurückgeben sollte. Desponsatorum nuptiae de-
 signatum M. Jul. d. a. sequebantur, & uxore post annum men-
 auris sesque novem sine prole demortua, istius pater restituc-
 uiorem a Genere renuente postulabat. Quæstio igitur con-
 troversa in eo vertebatur: an tempus biennale, intra quod
 restitutio fieri debet, a tempore pactorum do-
 talium initium, an vero consummati per copulam matri-
 monii sit computandum? Si enim a termino priori, scil.
 Jannar. 1738. computatio fieret, biennium esset effluxum &
 restitutio peti haud posset. Cum autem ex sine hujus con-
 ditionis, qui loceri ejusve heredum favorem respicit, ni-
 hil hic desinit possit, quia favorem illius, in præjudicium
 generi haud convenit extendere: ergo ex notioribus ju-
 rium & pactorum dotalium naturalibus & generalioribus
 etiam hoc petenda erit interpretatio. Jam vero constat
 quod omne jus mariti intuitu bonorum dotalium aliorum-
 que uxoris, initium capiat ex tempore quo copula & thori
 consensio facta est, Conf. Elect. Sax. 19. P. 3. ibique Carpz.
 Def. 1. adeoque & obligatio ac opus isti juri connexum, (ex
 natura scil. correlatorum, vid. §. præc. 7. in fin.) eodem
 tempore incipit. Unde omnino consequitur, illud tem-
 pus biennale, ad quod dimidte dotis restitutio adstricta
 erat, a consummatis nuptiis, nequaquam vero ex die quo
 pacta dotalia sunt confecta, computandum, & hinc socii
 conditionem, hoc casu omnino esse fundatam.

XI. ubi audiret aliquid in ill
 Et §. 1. simul pater, in contractibus, ubi alter contra-
 hentium jus aliquod singulare, scil. quod a naturalibus con-
 tractibus desecit, præcedit, in dubio contra ipsum interpre-
 tationem esse faciendam, ita scil. ut minus recedatur a natu-
 ralibus contractibus, jure civili jam determinatis. Ita in Con-
 tractu Emptionis, vendit. contra venditorem emptionem præsta-
 re solentem, it. emptionem qui rei venditæ & acceptæ pretium
 non

non statim solvere vult, in dubio pronuntiandum erit. vid. Ludovici Doctr. ff. d. contr. emt. §.

§. XII. In omnibus enunciationibus dubiis, quæ pactis, renunciationibus, testamentis &c. continentur, ea in dubio interpretatio habenda, quæ determinationibus ac præsumptionibus legum magis convenit. §. 9. b. Atqui leges per naturam præsumunt quemlibet sibi magis suisque, quam aliis favere voluisse; vid. Puffendorff. Jur. Nat. & G. L. 2. C. 2. §. 14. & L. 4. C. 15. §. 2. 15. 16. prætereaque ex principiis pactorum naturalibus constat, jura quæ iisdem acquirere aut sibi remitti intendit alter, ante pactum solis legibus aut non, aut non perfecte comperere acquirenti, Id. L. 3. C. 4. §. 1. sqq. adeoque in dubio potius non acquisita aut remissa censei; Ergo in enunciationibus dubiis pactorum, renunciationum, testamentorum, interpretatio potius in favorem promittentis aut concedentis, v. renunciantis, hæredis ab intestato &c. quam alterius faciendæ erit.

Hoc est quod vulgo dicunt. Neminem præsumi res & jura sua facile jactare velle; per l. 25. ff. d. probat. It. in concessivis & remissivis pro concedente & remittente potius interpretandum esse. Carpz. P. 2. C. 17. D. 9. n. 20. Brunnem. ad l. 5. C. d. Suscept. ff. renunciationes jurium esse strictissime interpretationis, per l. 31. C. d. transact. vid. Exercit. nostr. de Iudic. & requirit. validæ renunciat. §. 22.

In dubio itaque magis pro debitore & promissore, quam creditore ac stipulatore interpretandum est. l. 38. ff. 18. l. 99. ff. d. Verb. obl. Itæ cum quis prædium suum, cum uno æquorum jugo alteri vendiderit, sed duo aut plura æquorum jura isto in prædio aluerit, adeoque dubium sit, quodnam ex pluribus debeatur emtori? id debetur, quod venditor intellexit. a. l. 34. ff. d. contr. emt.

§. XIII.

Dantur leges atque dispositiones speciales, exceptionem a regulis ac legibus generalioribus continentem, v. g. lex Saxon. qua successio geradica ordinarie foeminis, proxima cognatione defunctæ junctis, tribuitur, est generalis; exceptio vero & ideo lex specialis est, quod ista successio etiam filiis clericis in gerada matris concedatur. Jam vero exceptiones ita formandæ sunt, ut regulis quam minimum repugnent; Wolff. Metaph. germ. §. 166. *Ergo quoque leges ac dispositiones speciales & exceptivæ in dubio ita interpretandæ sunt, ut magis conveniant & minus derogent regulis ac legibus generalioribus, l. 14. ff. d. LL.*

Ideoque & lex ista specialis qua filiis clericis successio in gerada materna tribuitur, cum in eo dubia nonnullis fuerit visa, an etiam ad geradæ uxoris, sororum aut aviæ successio- nem pertineat, omnino de gerada tantummodo matris, & quæ ejus appellatione sensu legali continetur, aviæ maternæ, intelligenda venit. Ratio namque exceptionis est singularis favor erga Clericos, maxime cum a successione rerum hergewetticarum excludantur. Gloss. ad art. 57. Weichb. Berlich. Decif. 48. n. 5. Favorabilia autem per se non faciunt genuinum interpretandi fundamentum; §. 15. adeoque ista exceptio omnino stricte accipienda erit, ut minimum deroget regulæ universali, quæ successionem geradicam esse vult foeminarum. Eandem vero Clericorum successionem, ad aviæ maternæ geradam recte proferri existimamus, quoniam sensu legali secundum jus commune sub matris appellatione etiam avia & posteriores ascen- dentes intelliguntur; l. 51. ff. d. V. S. adeoque exceptio legibus generalioribus minus deroget.

Aliud exemplum restringendæ legis exceptivæ, est in quæstione illa controversa, an tertius possessor hypothecæ specialis, gaudeat beneficio excussionis adversus creditorem? Cum enim in Novell. 4. C. 2. possessoribus hypothecarum

ram in genere & quibusvis personis minus principaliter obligatis, istud beneficium tribuatur; ex verbis autem Novellæ 112. C. 1. ubi creditori hypothecario speciali, si debitor rem oppignoratam vendens, ex pretio ei non satisfecerit, vindicatio adversus emptorem conceditur, hujus beneficii, quoad hypothecas speciales, sublatio, atque correctio d. Nov. 4. nondum inferri possit; Hinc quoque eorum sententia, qui Nov. 112. a Nov. 4. neutiquam facere exceptionem contendunt, veritati hermenevticæ magis omnino congruere videtur. cf. Titius Obl. Lauter b. 658. Menck. ad ff. d. pignor. §. 13. Cur vero in Saxonia hoc casu non admitti soleat istud beneficium, ratio est: quia bonorum immobiliarum hypothecæ judicialiter constituuntur & in libris judicialibus annotantur, ex quibus pignoris obligationem resciscere solent emptores, ideoque scientes rem esse oppignoratam, huius privilegio excidunt. arg. l. 27. C. d. evict. Franzk. L. 1. Ref. 12. n. 29. Omnis igitur exceptio, sive legibus, sive dispositionibus privatorum contineatur, stricte est interpretanda, ut scilicet legibus ac regulis generalioribus minus deroget. Inde colligitur ratio interpretandi legatum, quotestator uxori aut alii cuicumque usufructum prædii sui, sub certo tempore in quod tertius quispiam pervenerit, v. g. usque ad majorennitatem filii legaverit; ubi cum filius ante adeptam majorennitatem decesserit, quaeritur: an usufructus nihilominus perduret ad tempus usque majorennitatis, ad quam filius pervenisset, si vixisset? Quia nimirum usufructus, & servitutes personales in genere, si certum tempus non fuerit determinatum, ad dies vitæ usufructuarii ordinariæ perdurant; l. 3. §. 3. ff. quib. mod. usufruct. amitt. l. 16. §. 1. C. d. usufruct. hoc vero in casu temporis determinatio, si filius ante hoc decedat, quodammodo incerta sit, simulque exceptionem faciat atque restrictionem temporis longioris, quo usufructus, secundum leges allegatas ordinariæ finitur; hinc istud tempus, dum usufructuarius adhuc vivit, in dubio potius relaxandum, quam coarctandum, atque usufructus legatus, hoc casu

casu potius ad terminum majorennitatis filii completum, licet ante hunc decefferit filius, perdurare censendus est; quam interpretationem quoque tenuit Imp. in l. 12. C. d. usufruct.

S. XIV.

Cumque & Statuta localia sint leges Speciales; Menck. ad ff. d. Const. princ. §. 15. hinc quatenus contra regulas ac dispositiones legum provincialium aut juris communis aliquid constituunt, *stricte semper interpretanda veniunt.* §. 13.

Scilicet ubi statuta cum legibus provincialibus aut jure communi pugnare videantur, ea interpretatio amplectenda, quae harum legum constitutionibus magis convenit §. præced. Ita cum juxta statuta Lipsi §. 1. maritus ad uxoris sine filia defunctæ Geradam, contra juris Saxonici communis rationem admittatur; eo casu si uxor alia simul haud reliqua querit bona, filiorum aut parentum legitima ex rebus geradam radicis merito constituenda erit, ut minus derogetur juris communis & Saxonici dispositioni, qua liberis, aut parentibus ex istis bonis salva esse debet legitima. Carpz. P. 3. C. 23. D. 18. Ita licet d. §. 1. & 2. Statuti, de uxore tantum sine filia defuncta, loquatur, non tamen admittendus erit viduus, si vel neptis ex filia adsit; quoniam sub filia appellatione, etiam neptis, secundum jus commune intelligitur. l. 20. ff. d. V. S.

S. XV.

Non datur in jure odiosum, quod respectu alterius non simul sit favorabile, & viceversa. Ita omnia prohibitiva & poenalia, tanquam odiosa, insimul favorabilia sunt intuitu aliorum, quorum interest ut facta injusta & nociva intermittantur; ita & pleraque favorabilia simul odiosa sunt, quatenus de bonis aut juribus aliorum aliquid detrahunt, v. g. causa dotium favorabilia sunt respectu filiarum, sed odiosa respectu parentum aut fratrum &c. Adeoque restrictioni odiosorum *semper*

semper contradicit favor alterius, & extensioni favorabilium odium sive præjudicium illius. Cum vero omnis regula, contradictionem involvens, minime vera & adæquata esse possit; per Logic. *Hinc patet, regulam illam vulgarem de odiosis restringendis & favorabilibus extendendis, nullius momenti & usus esse censendam.* vid. omnino Titius ad Puffendorff. Obl. 428. lq.

Certe multitudo limitationum & exceptionum, quarum novem numero affert Stryek. ad Brunnem. J. E. Cap. 15. d. R. J. in 6to. putativæ istius regulæ valorem & universalitatem, penitus fere evertunt, ejusque inconcinnitatem atque futilitatem evidenter satis produnt. Multa certe odiosa extendenda, & multa rursus favorabilia restringenda veniunt, prouti finis & ratio adæquata dispositionis exigat. Veriora itaque & magis utilia principia hic quoque ex iis petenda veniunt, quæ de interpretatione extensiva & restrictiva supra §. 7. demonstravimus. Varias præterea ejusdem farinae regulas, quæ passim afferri solent, digno calculo notavit laudatus Titius, c. l. Obl. 441. lqq.

§. XVI.

Voluntas posterior, adeoque & lex nova correctoria,atenus tollit priorem, quatenus ei vere contradicit, in reliquis voluntas & lex prior adhuc valere præsumitur; quod enim non mutatum cur stare prohibeatur? l. famof. 27. C. d. Testam. *Itaque lex nova correctoria stricte est interpretanda, ita scilicet ut in dubio minus derogare præsumatur legi priori.* a. l. 32. §. f. C. d. Appellat.

Ita Paulus in l. 26. & 28. ff. d. leg. Non est novum, inquit, ut leges priores ad posteriores trahantur. Sed & posteriores leges ad priores pertinent, nisi contrariæ sint. Exemplum est dispositio §. 17. T. 39. O. P. S. R. de amittenda roma. parte liciti in casum non soluti pretii rei sub hasta emtæ, ad Subhastationes voluntarias haud extendenda; de quo vid. Demonstrationes nostras jurid. de Subhastationibus, §. 20. Eodem ex fundamento & dispositionem O. P. S. R. §. 16. d. T. de decima liciti parte, ante adjudicationis terminum persolvenda, per Mancatum Regium novius, d. d. 26. Aug. 1732. minime mutatam esse colligimus. His enim dict.

dict. Mand. verbis: Daß in Zukunft kein Licitum anzunehmen, wenn nicht derjenige, so solches thut, bey Ritter-Güthern die Hälfte, bey andern Grund-Stücken den dritten und bey Bauer-Güthern den vierdten Theil so fort bey der Adjudication, oder nach der nächsten Leipziger Ofter- oder Michaelis-Messe, längstens binnen 4. Wochen baar zu erlegen sich erbiethet etc. allegata Ordinationis Proc. rec. dispositio non remouetur, adeoque præter illas dimidias, tertias, quartasve partes, in aut post Adjudicationem præstandas, illa quoque decima pars liciti ante adjudicationem solvenda, recte omnino a Judice exigitur. An vero mensurum istud spatium, intra quod illæ partes licitorum post nundinas vernales vel autumnales exsolvendæ jubentur, ab ultimo primæ hebdomatis die, quo dato campanæ signo, ordinariè finiuntur nundinæ, an potius a sequioris septimanæ solutionibus destinatae decursu, computandum veniat? ex iis quæ supra §. 9. in Schol. notavimus, facile judicatur.

Ita ex mandato Sax. von Obligationen derer Weibes-Personen, d. a. 1722. quo feminis solutis, libera de bonis mobilibus sine Curatore disponendi ac paciscendi facultas relinquatur, oriebatur dubium, an ista dispositio quoque ad fidejussiones virginum aut viduarum pertineat, eaque S^{cti} Vellejani privilegium, quoad has fuerit sublaturum? Verum ex ratione hujus §. hocce privilegium & Jure Civili & Constitutionibus Saxonis expressè stabilitum, nova hac lege haud esse sublatum rectè pronuntiavit F. J. Lipf. M. Mart. 1724. cujus Sententiæ tenorem adjecit B. D. Meisius, laudat. Facult. Assessor, in Dissert. de renovato viduarum Saxoniarum privilegio, Lipf. 1724. hab. S. f. Not. aa.

§. XVII.

Ex dictis jam facile concipiuntur regulæ, quarum adjumento leges sic dictæ obstantes & contradictoriæ invicem conciliari possunt. Videndum scil. quam legis dispositio sit generalis & regulæ instar, quæ vero specialis & exceptiva? Porro quæ prior, quæ posterior tempore? tum applicatis iis, quæ §. 11. & §. 16. demonstratae sunt, optima ratione succedet conciliatio.

EXERCITATIO ACADEMICA
DE
INDOLE ET REQUISITIS
VALIDÆ
RENUNTIATIONIS,
OB SINGULAREM AMPLISSIMÆ HUIUS
MATERIÆ IN FORO UTILITATEM ET NOTA-
TAM COMMENTATORUM IN EJUS PER-
TRACTATIONE, CONFUSIONEM,
PAULO ACCURATIUS INSTITUTA

CAROLO AUGUSTO RITTERO,

A. S. E. P. U. S. I.

SYNOPSIS TRACTANDORUM.

Renuntiationis significatus nominalis traditur §. 1. Definitio ejusdem realis, cum demonstratione §. 2. Divisio Ima. in Principalem & Accessoriam cum regulis atque exemplis. §. 3. Divis. IIda. in Expressam & Tacitam §. 4. Divis. III. in Simplicem atque Juratam, ubi de Juramenti accessorii natura & effectu uberior tractatio habetur, ejusque applicatio & praxis indubia demonstratione ostenditur §. 5. Divis. IV. in Generalem, Subalternam & Specialem §. VI. Requisita renuntiationum generalia traduntur §. 7. De Imo ejus requisito & in quantum metus, error aut ignorantia sint attendenda §. 8. De IIdo renunciat. requisito, ubi de milite & filiofamilias renunciante §. 9. Maxime controversa materia, quatenus fori competentis renunciatio sortiatur effectum, paulo distinctius evolvitur §. 10. De renunciatione aut repudiatione hereditatis a debitoro obrato facta §. 11. De IIdo renunciat. requisito, it. de renunciatione dotis petenda a stuprata facta, contra Dn. Bergerum, §. 12. De Pactis hereditatis renunciativis §. 13. De beneficii Competentia & Cessionis honorum renunciatione §. 14. An femina beneficio Curatoris, Uxor portioni statutarie, sine Curatoris auctoritate, it. donans insinuationi donationis 500. solidos excedentis, valide renuncient? §. 15. An l. f. C. de revoc. donat. valide renunciare possit donator? §. 16. Renunciatio strictissime interpretanda est, unde visum fuit nonnullis DD. ei qui hereditati renunciat, superesse nihilominus adhuc legitimam petitionem; §. 17. Refellitur ista sententia, & hereditatis abdicationi, etiam legitime renunciacionem necessario inesse probatur; §. 18. Dotis vero petitio filia hoc casu omnino salva relinquitur. §. 19. Specialis renunciatio & dotis, & legitime omnino valet §. 20. Renunciatio hereditatis paternae, neutiquam excludit a petitione fraternali hereditatis, etiamsi hac maximam partem ex bonis paternis constet. §. 21. Regula de restrictiva renuntiationum interpretatione proponitur atque exemplis illustratur §. 22.

Quo

Quo certiorē præsentiſ materiæ in praxi novius uti-
litatem, quove plures eorum, qui paſſim ad cauſas re-
nunciationum commentati ſunt, deprehendiſumus tri-
cas, confuſiones atque diſſenſus; eo minus hujus nos poenite-
bit laboris, diſſertationi quidem academiæ antehac dicati,
quo ſelectiores controverſias, ex veris & adæquatis principiis
judicare, principia vero, tanquam primaria cujuſlibet renun-
ciationis requiſita, notabilioribus illuſtrare caſibus, ſategimus.

S. I.

Vocis originem quod attinet, eandem metaphoricam at-
que compositam eſſe, grammatici perhibent. Nec otioſo labo-
re ejus nativitatē ex antiquitatibus latinis erimus producturi,
ſufficiet dixiſſe, renunciare idem eſſe ac remittere, reſignare vel
repudiare juſ ſuum. Germanis dicitur, *eſine Verzicht, Bege-
bung, Aufloſſung oder Entſagung ſeines Rechtes*. Atque iſta
vocis acceptio, hujus tantummodo loci erit licet præter eam,
vario adhuc ſignificatu in jure noſtro veniat renunciatio. Sic
denotare quandoque ſolet, relationem menſoris, architecti,
medici, aut obſtricticis; interdum delationem & prodicionem
conſiliorum, porro & novi operis nuntiationem, item deſigna-
tionem ſeu proclamationem publicam, qua perſonis, altioris
dignitatis gradu, utpote magiſteriali aut Doctorali mactan-
dis, iſti honores ſoleni ritu decernuntur; vid. l. 1. pr. & l. 5.
§. 1. 2. ff. ſi menſ. falſ. mod. l. 38. de poen. l. 16. §. 1. d. re milite
l. 16. d. nov. op. nunt. Dalner de renunciat. Cap. 2. n. 2. ſqq.

§. II.

Adductis jam quæ ad nominis declarationem pertine-
bant momentis, rei quoque explicationem apponere, ejus-
que ideas eſſentiales breviter evolvere, ordo poſtulat. De-
ſignimus autem renunciationem, quod ſit *Declaratio voluntatis*

legitima de non utendo jure nostro. Multa scilicet hominibus, tam a lege concessa, quam pactis quaesita sunt jura seu facultates morales, in sui utilitatem aliquid habendi, agendique, quae si minus quandoque utiles videantur, adeo ut ejus non usu sibi alterive majus commodum adfiscere queant, eas tanquam abundantes dimittere, aliisque relinquere, nulla lege prohibentur.

Cum autem renunciatio sit negotium consensuale ad eoque ejus valor ex communibus conventionum regulis simul sit judicandus, ea quae ad harum validitatem, tam ratione personarum, quam rerum ac jurium, in genere pertinent requisita, hic quoque repetenda ac observanda veniunt, praesertim ubi leges civiles, ad evertendas eorum technas, qui bona & facultates renunciantis, quem indigentia virium, facile ad quavis pacta ineunda compellit, citra spontaneum ac satis deliberatum ejus consensum, sub specie recti ad se rapere tendunt, quasdam jurium renunciaciones, reprobarunt partim, partim certas ad earum confirmationem definiere solennitates, quibus non adhibitis, istae in vita civili, valida persistere nequeunt. De hisce igitur legitimis valida renunciaciones requisitis, in sequentibus, paulo fusius erimus acturi.

§. III.

Antequam vero ipsius definitionis axiomata, indeque venientes casuum decisiones exponamus, varia renunciacionum divisiones nobis praelibanda veniunt. Quamvis autem DD. hanc in rem commentati, ingentem divisionum sarraginem apponere soleant, vid. B. D. Quirini Schacheri Dissert. de renunciacione action. indubiar. ubi viginti & septem numero species tantum proferuntur; earum tamen pleraeque vix quidquam ad rem faciunt. Quid enim juvat nosse distinctionem renunciacionis in eam, quae nudo pacto & legitimo aut convento, inquit, it, in perfectam & imperfectam, sufficientem &

& insufficientem, concessam & prohibitam, validam & invalidam? *rerum sunt otiosi, sufficit nosse, renuntiationem imperfectam, insufficientem & invalidam, futilem, inutillem & nullam esse.* Nos utiles tantum ac potissimas renuntiationum divisiones enumerabimus, quarum una eadem in Nudam s. principalem, & Accessoriam disjungit. Hæc contractibus, adjici solet, illa, separatim & citra præcedentem contractum peragitur; veluti si quis debitum aut obligationem alteri, per pactum de non petendo, remittit, hereditatem repudiat, it. ab actione in judicium deducta, aut interposita Appellatione iterum deflitit, vid. Ord. Proc. Sax. Rec. Tit. 5. §. 9. & T. 35. §. 7. ubi actionis aut appellationis renuntiationeatenus permittitur, ut quandoque renunciati, temeraria aut protracta lris intuitu, expensarum refugio, quin & pro re nata 5. 10. plurimumve thalerorum multa imponatur. Accessoria renuntiatione, etiam causalis vocatur, ob præcedentem causam, conventionem scil. aut aliud negotium principale cui accedit, ut renuntiatione SCri Vellejani, beneficii excussionis, Laesionis ultra dimidium &c. vid. Giphani de Renuntiat. Cap. I. in fin. Cum igitur talis renuntiatione a negotii principalis virtute pendeat, nec alia ratione, quam reliqua pacta contractibus adjecta valere possit, sequitur, eandem corruente principali contractu simul ruere, *neque etiam subsistere posse, cum contradictionem involvat, atque præcedentis negotii requisitis essentialibus repugnet,* eo enim casu vel pro non apponita habetur, vel urgentibus circumstantiis, aliam contrahentium intuitu principalis conventionis, mentem fuisse præsumitur, vid. Beyer ad ff. de contr. emt. pos. 58 & 59. Titius Obl. Lauterb. noo. Quoriescunque igitur Contractus principalis, lege quadam civili aut statutaria, peculiari ex ratione invalidus aut prohibitus judicatur; toties & renuntiatione ad everrendam legis prohibitionem contractui adjecta, ullius
 valo.

valoris neuiquam esse potest, e. c. renunciatio privilegii ex Mand. Reg. d. a. 1724. wegen Aufborgen junger Leute, competentis, a persona 25. annis minore, contractui cambiali adversus Potentissimi mandatum inito, adjecta; plura exempla vid. infra §. 15. & §. 5. ubi & ratio differentia excutitur, quare nonnulli contractus, qui mero jure Romanorum exputativa saltem æquitatis ratione pro invalidis habebantur, accedente jurata renunciatione, convalescant. **U**lis porro casibus ubi renunciatio accessoria, principali contrahentium intentioni aperte repugnat, inutilem diximus eandem. **E**xemplum est in fidejussore in demeritis, qui beneficio excussionis inutiliter renunciat, cum ad eum solummodo casum illius obligatio sit restricta, si debitor principalis non sit solvendo, atque ita hæc renunciatio, contradictionem involvens, obligationis præcedentis naturæ plane adversetur, Finckelth. Obs. 107. Carpz. Dec. 14. B. Menck. ad ff. de Fidejuss. §. 14. Nisi renunciationi accesserit juramentum, quod ob C. 28. d. jurej. & hoc casu servandum, Perez ad Cod. de fidej. n. 26. Stryck. de Caut. Contr. P. 2. C. 6. §. 24. in fin. & in Differt. de Cautela abundante in Contractu Cap. 2. n. 95. fqq. ubi dissentientium opinionem satis convellit. **Q**uamvis enim talis fidejussor in eum tantummodo casum, si creditor a principali debitore aut reliquis fidejussoribus debitum consequi non possit, semet obligaverit, postea tamen excussionis beneficio expresse ac jurato renuncians, juramento potius, quam antecedenti simplici assertioni stare velle præsumitur; alioquin lusisse tantum cum juramento, quasi cum casulo videretur, juxta lusum Zasii ad l. 3. §. 4. ff. d. jurej. n. 6. cf. Hering. de fidejuss. C. 19. n. 161. fqq. Nisi excipias casum, quando non sola renunciatio excussionis, sed tota fidejussio iurejurando est confirmata, tum enim iusjurandum ad principalem potius contractum, quam renunciationem antecedentem est

est proferendum; item cum indemnitate fidejussor simul cum aliis fidejussoribus, simpliciter ita dictis, excussionis beneficio renunciaverit, stricta hujus conventionis interpretatio, ad eos solos juramentum referendum esse svadet, Ant Faber in Cod. lib. 8. Tit. 27. Def. 46.

Pari ratione, exceptionis non numerata pecunia renunciatio, in Chirographo facta, inanis erit dicenda. Vel enim debitor, quantitatem chirographo contentam, a creditore accepit, vel non; si prius, nullatenus dicta exceptio uti potest, etiamsi non renunciarit; sin posterius nullo, non tempore eadem securus erit; renunciatio enim spe saltem futura numerationis facta fuit, qua non secuta, nec ipsum chirographum, multo minus huic adjecta renunciatio quicquam operatur, Carpz. P. 1. c. 32. D. 65. Beyer ad Inst. de liter. oblig. post. 10. sqq. Stryck. de C. C. Sect. 2. C. 7. §. 8. Horn. Class. 12. Resp. 20. Attento tamen hoc discrimine, ut exceptio n. n. p. in continenti liquida, in ipso statim processu executivo, adversus chirographum valide opponi queat; illiquida autem in reconventionis judicio demum sit deducenda; Ord. Proc. Sax. Rec. in Append. §. 8. quo simul notabilis quondam differentia exceptionis n. n. p. privilegiata, a minus privilegiata, corruit, quam quidem, ut inconcinnam & germanorum moribus non satis convenientem, jam ante notavit Peretz ad Cod. Tit. de non. num. pec. Schilter Exerc. 22. §. 22. sqq. Beyer ad ff. de reb. cred. p. m. 245. Ex dictis ulterius patet, ejusdem exceptionis renunciationem, etiamsi ex intervallo & separata schedula fuerit iterata, vel juramento confirmata, nequaquam impedire, quo minus debitor, momentanea illius probatione destitutus, ideoque in conventionis judicio damnatus, quantitatem indubitata solutam, mediante reconventionem repetere queat, arg. C. 6. X. d. jurej. Brunnem. ad l. 4. C. d. non num. pec. Stryck. d. C. C. Sect. 2. C. 7. §. 10. Berger in Oec. Jur. p. m. 635.

D

Eodem

Eodem ex fundamento, renunciatio recognitionis, quam obligationum instrumentis, quandoque appositam legis, effectu destituitur, utpote quæ totius instrumenti tanquam principalis negotii subsistentia repugnaret, omnemque illi probationem & validitatem adimeret. Quem enim latet, instrumenta privata non nisi recognita probare? cum iudici alioquin constare haud possit, an is ejus scriptura producitur, eandem conscripserit, aut subscribendo probaverit, adeoque hæc ipsa renunciatio, recognitionis indigeat; accedit denique creditorem fraudulosum, eodem pariter dolo, quo falsam scripturam pinxit, dictam quoque exceptionem adicere potuisse, quid igitur aliquo valore digna erit censenda? Ord. Proc. Sax. Rec. T. 25. §. 3. f. Schwendend. ad F. i. b. i. g. p. 714. - 717. D. Barth. in Hodog. for. Cap. 3. §. 2. Not. q.) Plures casus ex renunciationis access. principiis decidendos, vid. infra §. 17. sq. & §. 5.

§. IV.
Dividitur II. Renunciatio, pro diversa consensus declaratione, in *Expressam*, & *Tacitam* seu præsumtam quæ tacito iuritur consensu, utpote qui ex facto scientis vel facti omissione, probabili ratione colligitur. Quoniam vero taciti istius consensus existentia sæpe dubia, nec satis evidens sit facti aut omissionis ad veram renunciationem illatio, hinc leges civil. certum temporis spatium posuere, intra quod faciens aut omittens, firmam contrariam interea haud declaraverit, pro renunciante omnino habendus sit. En igitur veram præscriptionis originem & necessitatem eandem introducendi, quo scilicet difficillimæ controversiæ & dubiæ consensus taciti interpretationes expediantur. Inde simul patet, præscriptione opus non esse, ubi factum aut omissio ita est comparata, ut per se & persumptione legali consensum inducat, v. g. in tacente qui & potuit & debuit loqui. Adeoque jus aut privilegium aliquod remissum atque extinctum censetur, quando Dominus

nus intra tempus a lege praestitutum eodem non utitur (quo specialia Legum de praescriptionibus, statuta pertinent) aut actum juri suo penitus contrarium admittit. vid. Wernher Vol. 1. P. 1. Obf. 108. p. m. 150. Et paucis: quotiescumque quis aliquid omittit, ad quod faciendum, juris sui conservandi causa, necessario obligatus erat; aut aliquid facit, ad quod omittendum, eandem ob causam tenebatur, tot. tacita juris sui abdicatio praesumitur. Ita in Mand. Reg. El. d. a. 1720. Die Erlaut. einiger Punkte der Leipziger Handels-Gerichts-Ordn. betr. No. 3. disponitur: Daß derjenige, so seine eingewandte Appellation delert, werden läßt, zu Bezahlung derer, nach Anleit. der Handels-Gerichts-Ordn. in casum succumbentia gesetzten Straf-Gelder, ebenmäßig und um so viel mehr angehalten werden solle, weilm die Straffe auf diejenige so der eingewandten Appellat. hinwieder renunciiren, in angeregter Handels-Gerichts-Ordn. expresse mit gerichtet ist, die Desertio Appellationis aber NB. pro tacita renuntiatione gehalten wlrtd. Ita ille, qui intra dies statutas bonorum possessionem non petiit, quasi renuncians ab eadem excluditur, l. 1. §. 10. ff. d. Success. edict. Aliud exemplum sinit Cap. 6. X. de privil. ubi ille qui de praedio a decimis libero, nihilominus per triginta annos decimas solvit juri suo renunciasse, atque imposterum ad earum resolutionem obstrictus esse dicitur. Similes casus de servitutibus, per tacitam domini remissionum, amittendis, vide sis in l. 8. ff. d. Serv. amitt. Sponsus, sub honesta conditione sponsalia contrahens, post vero ante conditionis eventum desponsatam cognoscens, conditioni praesumitur renunciasse, per Cap. 6. X. d. Condit. appof. Venditorem quoque, post tempus pacto commissorio praestitutum, pretium ab emtore petentem juri huic sibi alioquin competenti, nuncium misisse pronunciat l. 7. ff. d. leg. commiss. Creditor, qui debitori suo chi-

chirographum reddit; debitum quoque ei remississe videtur, p. l. 2. §. 1. ff. de pact. ni unum forsitan chirographi exemplar retinuerit, Berger in Resol. Lauterb. d. T. qv. 1. Beyer ad ff. eod. T. Nor. e). id quod indoli renunciationis, strictam semper interpretationem recipientis omnino convenit, ut ex infra dictis patebit. Ita porro Creditorem, qui pignoris non redempti, dominium acquisierat, postea vero usuras a debitore iterum accepit, a jure ante quasito recessisse, ait Gordianus Imp. in l. 2. C. d. jur. dom. acquir. Eadem ratione & ille, cui ex sola mora usurae debentur, quando sortem simpliciter ac sine protestatione acceperit, usuras debitas remississe censetur, a l. 49. §. 1. & l. 10. in fin. ff. de act. emt. Beat. Menk. ad ff. Tit. de Usur. §. 17. Neque ei, qui poenam stipulatam accipit, praestationem sub hac poena promissam, ob tacitam qua intercedit renunciationem, amplius petere concedit l. 28. ff. d. act. emt. Nec denique creditori, plures per annos, (triennium statuunt plerique) minores usuras recipienti, majores ab initio promissas, ob praesumptam harum remissionem, a debitore rursus contendere permittit l. 13. pr. ff. l. 5. C. d. Usur. ibique Brunneemann B. Menck. ad ff. d. probat §. 2. in fin.

§. V.

III. Discrimen statuitur inter renunciationem *Simplicem* atque *Juratam*, & quanquam juramento, ut accessorio, major virtus, quam negotio principali haud deberet attribui, observantia tamen pariter ac leges scriptae, juratam quandoque jurium remissionem admittunt, ubi simplex locum alias non invenit. Cum enim Romanorum legibus vix ullus iurijurando confirmatorio relinquatur usus; per l. 5. in f. C. de Leg. varias nihilominus eorundem sanctiones, ac praesertim incongruas circa liberum paciscendi arbitrium factas restrictiones, ab aequitatis naturalis simplicitate, haud parum aberrantes deprehendamus: non sine ratione; cum de iurijurandi validitate quaestio

quaestio occurrit, Juris Canonici potius, quam Romani au-
 toritatem, ex receptis Germaniae moribus, in terris quoque pro-
 testantium sequimur. vid. Carpz. P. 2. C. 11. D. 50. n. 4. & P. 2.
 C. 16. D. 2. in fin. Stryek in Us. mod. ff. T. de Pact. §. 16.
 Strav. Exerc. 17. Th. 23. Strauch. de Origine Jur. Can. Thes.
 39. sqq. Dn. de Berger in Oec. Jur. L. 1. T. 1. §. 29. Not. 2. Evo-
 lutis autem textibus, sequentia, ad jurisjurandi promissorii va-
 liditatem, requisita, quae & simplici promissioni naturaliter
 communia sunt, ibidem legimus constituta: 1) Ut consensu
 jurantis libero s. spontaneo ac satis deliberato praestetur, vel uti
 Caus. 22. qu. 2. C. 2 & Cap. 26. X. d. jurej. loquuntur, prima-
 rium comitem habeat *Judicium* se intellectum, atque cogni-
 tionem tum juramenti virtutis, tum rei de qua juratur. In-
 terim si propria culpa & negligentia insigni circa objectum er-
 raverit jurans, atque error vel ignorantia saltem sit accidenta-
 lis s. concomitans, tum in foro quoque civili & externo, ad
 praecedendas fraudes ac controversias, valide obligatus censetur,
 ut infra §. 8. probatum dedimus. Sequitur inde, nec infan-
 tem, furiosum, aut extreme ebrium, nec dolo deceptum, me-
 tute atroci & injusto concussum, ex juramento praestito tene-
 ri; Cap. 2. 8. 15. & 28. X. d. T. Avth. Sacram. puberum C. si ad-
 vers. vend. quin & tum quoque jurantis obligationem define-
 re, cum conditio ad quam consensus ac jusjurandum expresse
 aut probabiliter fuit directum, posthac defecerit, pariter &
 quando insignis objecti reive de qua conventum, citra jurantis
 culpam contigerit mutatio, vid. Cap. 3. 25. & 29. X. d. T. conf.
 infra §. 21. II) Requiritur, ut actus cui jusjurandum accedit,
 aequitatis ac legis divinae, tum naturalis, tum revelatae dictami-
 ni sit conformis; quod innuit all. Caus. 22. qu. 2. C. 6 ubi al-
 terum jurisjurandi Comitem *Justitiam* constituit, adeo ut de-
 ficiente naturali paciscentis ad servandum promissum obliga-
 tione, nec juramentum adjectum quicquam operetur. Itaque

& juramentum contra bonos mores seu honestatem ac decus publicum conceptum, quove servato, aut delinquendi occasio, aut pejus minimum aliis præberetur exemplum, pro temerario magis quam justo erit habendum, C. 58 d. Reg. Jur. in 6to ibique Brunnem. Tolerabilius enim esse dicitur, juramentum non implere, quam quod turpe est facere. Caul. 22. qu. 4. C. 8. cf. Cap. 24. & 25. in f. X. d. jurej. & infra §. 13. Denique ob eandem rationem vel maxime reprobandum est jusjurandum, tendens in præjudicium tertii ac læsionem juris alteri competentis, C. 28. X. d. jurej. & C. 2. d. Pact. in 6. jung. C. 16. C. 12. vers. ille vero &c. & C. 23. X. d. T. aut contentum ac illusionem legis, qua princeps aut superior in Republica, speciale negotium æquas & prægnantes ob causas absolute prohibita statuit, a. Cap. 1. & 19. X. d. T. Quod denique citra necessitatem, in allegatis textibus passim inculcatur jurisjurandi requisitum, ne scil. observatum vergat in dispendium salutis æternæ; ut omnibus christianorum actionibus commune, adeoque impertinens ac minus adæquatum, studio prætermittimus; quandoquidem & perversa eorum opinio, qui omne juramentum, quod citra salutis æternæ dispendium servari potest, servandum esse arbitrantur, parum congrua videtur, eoque magis reprehendenda, quo tutius inde, hominum nequissimorum malitiæ ac improbitati, qua dolo, vi, aliisque modis illicitis, ad juramenti præstationem haud raro inducunt, alios, sub pietatis fuce asseritur patrociniū. vid. Titius ad Puffend. Obl. 268.

Hiscæ igitur præmissis, quilibet facile intelligit, qua ratione jusjurandum, eoque confirmata renunciatio, ex juris Canonici præceptis consistere queat. Cæterum vero cum insignis præterea intercedat differentia inter valorem obligationis & jurisjurandi naturalem s. internum, eandemque civilem s. externum, uti s̄pho insequenti monstrabimus, ulterius dispi-

dispicendum, qua juramenti vinculum in foro naturali, quave ratione in foro civili, praesertim Saxonico stringat. Videlicet expediri juris res est, jusjurandum semper niti obligatione quadam procedente, & tanquam accessorium stare &, cadere cum suo principali, adeoque novam ac peculiarem plane haudquaquam producere obligationem, sed eam qua ex lege aut pacto jam existit, stabilire tantum ac perficere, vid. Puffend. de Jur. Nat. & Gent. L. 4. C. 2. & de off. hom. ac Civ. L. 1. C. 11. §. 6. ibique Titius. Existente igitur naturali ad servandum promissum obligatione, fidem cum provocatione vindicta divina insuper datam, neutrquam fallere poterit juratus, sed ejus adimplenda, eo magis semper fortiusque in conscientia obstringitur. Ita quoque Impp. Theodos. & Valentin. in l. f. C. ad L. Jul. repet. Neminem ajunt, divini timoris, contemnendo jusjurandum, arbitramur immemorem, ut salutis propriae ullum commodum anteponat. Leges autem in foro civili diversimode receptas ac promulgatas, quod attinet, varios earundem inter se, animadvertimus conflictus, praesertim ubi jus ecclesiasticum papale, legibus Romanorum civilibus, hac in re subinde contrariatur, vid. Cap. 28. X. C. 2. de jurej. & C. 2. d. Pact. in 6. qui legum dissensus, varias quoque Jurorum perit contentiones.

Verum enim vero iusta legum subordinatione ubique servata, lites ac controversiae, facili negotio expediri queunt; atqui supra jam dictum, *leges Romanorum civiles, ex receptis Germania moribus in juramentorum causis subinde postponendas esse, juris Canonici placitis*, qua in re & Doctores unanimi fere sententia conveniunt; cf. Titius in Specim. Jur. Eccles. L. 1. C. 2. §. 61. Dn. de Berger in Oec. Jur. L. 1. T. 1. §. 29. Not. 2. Patet ergo fallere fallique eos, qui omnem jurisjurandi promissorii vim atque pondus, ex legum Romanorum regulis unice metiuntur, hinc ubi lex Romana actum improbat, ipsum quo-

quoque iuramentum ei adjectum, ut inutile ac illicitum rejiciunt ob l. 5. in f. C. d. leg. imo & legum Canonicarum idcirco tradita, ut superstitiosa & iniqua damnare haud verentur.

At enim vero, æquiores longe, harum legum præ illis esse dispositionem, ubi de pactorum & iuramentorum causis agitur, vel inde patet, quod officia & obligationes paciscentium, vel renunciantium naturales, quas Romanorum jura, ex inconcinna subtilitate, ac citra sufficientem prudentiæ rationem, sæpius reprobarunt, naturali ac justo valori suo restituant. Nequæ hæc sanctorum patrum mens unquam fuit, liberrimam cuilibet indulgere licentiam, adhibito saltem sacramenti vinculo, universa legum Civilium præcepta, ut quidam opinantur, pro lubitu eludendi; quandoquidem requisitis iuramentorum, quæ s̄pho præcedenti recensuimus, conjunctim sumtis, facile, perspicies, non quodvis indistincte, adversus justa quoque & rationabilia legum Civilium placita, admitti iuramentum, sed id tantum, quod obligationem præsupponit naturalem, quove paciscentium negotia, nec naturali nec divino jure prohibita, utur Romanorum statutis, a simplici & recto æquitatis tramite quandoque aberrantibus, reprobata, stabiluntur. Eapropter & actus, qui Romano jure, non absolute, & ex vera æquitatis ratione prohibitus, sed in favorem paciscentis tantum, propter poenitendi facultatem ipsi concessam, pro nullo declaratus est, interveniente jurisjurandi vinculo, omnino convalescit, vid. Bœhmeri Jus Eccle. protest. L. 2. T. 24. §. 29. & 32. Titii Jus privat. L. 2. T. 14. §. 17. adeo ut ex tali pacto jurato, & perfectam in foro externo obligationem producente, non solum ipse paciscens, sed & hæredes jus, in obligationem defuncti simul succedentes, valide omnino in foro civili obligentur, prouti laudatus Bœhmerus c. l. §. 38. solidissime adversus dissentientes deduxit, cf. Franzk. L. 2. Resol. 6. n. 28. sqq.

Ex

Ex dictis denique ulterius patet, errare & illos, qui Juris pontificii auctoritatem, ejusve circa juramentorum validitatem, prescriptas canones eo usque extendunt, ut vel juri patrio ac provinciali eosdem preferendos esse, sibi aliisque persuadeant. Jus enim Romanum pariter atque Pontificium, sunt leges receptae; atqui leges receptas, in subsidium & eatenus tantum valere, quatenus legibus Germanorum domesticis & juri cujuslibet provinciae proprio non refragantur, nemo est qui inficias earum: ideoque nec jus pontificium, dispositione sua, juribus patriis ullo modo derogare poterit. vid. Titii Jus Eccles. L. 1. C. 2. §. 61. & 62. cf. Stryck. ad Brunnem. Jus Eccl. L. 1. C. 3. ad §. 4. Cum igitur nulla verisimilitudine afferi queat, status protestantes, illud jus in praedictum legum propriarum retinuisse, hanc denique regulam tene: Quotiescumque jus jurandum contra leges provinciae alicujus, v. g. Saxoniae statutarias, adeoque principis voluntatem, pactionem quandam praegnantem ob causas, vel absolute, vel certo modo prohibentis, conceptum, rories nullus eidem in foro protestantium tribuendus est valor; vid. Beyer ad ff. de Jurej. poss. 11. §. 1. & inde porro: quo casu ex legibus patriis, simplex alicujus juris renunciatio non obrinet, eo nec jurata quicquam operatur. Equidem haud negaverim, naturalem quandoque jurantis ad pactionem servandam, adesse obligationem, etiam si princeps ipso jure nullum dixerit ejusmodi negotium ei que omnem denegaverit validitatem: ita v. g. Anaticismum & reliquos contractus, quos leges nostrae pro usurariis habent, naturali jure indifferetim haud reprobatos statuimus; usurarum enim quantitate ibidem non determinata, absque laesione amoris socialis, pro circumstantiarum ac pacificentium qualitate, mox plures mox pauciores usurae stipulari ac peti queunt. vid. Puffend. de Jur. N. & G. L. 5. C. 7. §. 9. Titius ad Lauterb. Obs. 694. Ita etiam foeminae ex contractibus suis, perinde ac masculi, naturaliter obligantur, Titius c. 1. Obs. 444. Magnif. Dn. D. Müller Natur- und Obliger. Recht

C. 10. §. 12. cum naturalia jura, sexus Curatela, quibusdam in locis necessariam, ignorent. Interim vero maximum imo & necessarium, inter obligationem internam s. naturalem, atque externam s. civilem intercedere discrimen, nemo non perspexit, quod si DD. ac legum interpretes, ob oculos subinde habuissent, tanta eorum hac de re non fuisset altercatio. Videlicet naturalis obligatio, in foro naturali & conscientia, promittentem, eoque magis jurantem semper obstringit, at in foro externo s. civili perpetuo non obligat, ac praegnantibus ob causas eadem ratione obligare vix potest. In foro namque externo, obligatio paciscentium naturalis, saepe admodum controversa & lubrica, astimationis res est, maxime cum impossibile sit, principem & Latorem humanum, sufficientem undique & omnimodam, tam personae quam negotii qualitatibus ac circumstantiarum infinite variantium, habere cognitionem; ideoque necessitas ac prudentiae ratio exigat, obligationem istam & certius determinare, & urgentibus circumstantiis, vel penitus reprobare, vel impletionem ejus, conscientiae ac naturali paciscentis convictioni relinquere, eo magis puo pluries experientia docuit, hoc vel illud negotium, cum hac vel illa persona initum, licet non perpetuo, ut plurimum tamen iniquitati ac fraudibus malefactorum obnoxium, hinc Reipubl. magis sapiusque damnosum, quam quidem utile esse. vid. D. Freisleben in Inrod. Jur. Civil. L. 1. C. 2. §. 5. Certe concinna est B. Beyeri hac de re sententia, qui L. 12. T. 4. ad ff. pos. 12. pro indole, ait, status corrupti, minor iniquitas, ad majorem iniquitatem repellendam adhibita, induit naturam aequitatis. Juste igitur atque prudenter Princeps Reipubl. ejusmodi pactiones invalidas statuit, unde nec praesumendum eundem permittere velle, ut actus quas lege sua reprobavit semel, interveniente saltem partium juramento, rursus convalescant. Alioqui enim hominibus improbis, commoda semper pateret occasio, alios, praesertim in angustiis situ-

stitutos, prætextu religionis obligandi ac ledendi impune, ita vero, iusta qualibet ac salutaria principis placita; in fraudem obsequii ei debiti, nullo non tempore eludendi pro lubitu. Eapropter tali casu, ubi negotio, lege provinciali aut prorsus aut certa ratione invalido ac improbato, juramentum fuit adjectum, in foro quoque civili, magistratui præsertim inferiori a remediis coactivis abstinendum, ac paciscentes ad conscientiam ac jurisjurandi observantiam admonendi potius, quam compellendi sunt.

Levi nunc opera ad conclusiones & casus in foro civili spectatim obvientes progrediamur, ubi principia hucusque tradita & ob genuinam demonstrationem propemodum indubia, facilem rectamve ubique monstrarunt viam. Varios autem casus, ad regulam primam ante propositam pertinentes, istius beneficio nunc definire possumus; ita, utut jure Romano reprobatam sit renunciatio futurae hereditatis, transactio de iis qua testamento sunt relicta tabulis nondum inspectis, transactio super alimentis sine prætoris cognitione & auctoritate, Donatio inter conjuges, Intercessio uxoris pro marito facta, fidejussio extranei pro eodem de dote restituenda &c. universa tamen hæc pacta atque renunciaciones eapropter facta, quando jurisjurandi munimine fuerint vallata, ex juris Canonici dispositione hodiernum valent, cum earum nullitas, ex mero jure Romanorum & putativo saltem paciscentium favore pendeat. cf. Tirus in Jur. priv. L. 2. C. 14. §. 17. Brunnem. ad Tit. C. ne fidej. dot. n. 4. Gail. L. 2. Obl. 40. Unde & Donationem juratam ultra 500. solidos, licet actis haud insinuatam, modo non sit in officiosa, extra Saxoniam valere judicamus, vid. Gail. L. 2. Obl. 39. n. 12. Lyncker Resp. 150. n. 20. Quin & ipse Pontificis consilia secutus, contractus minorum jurejurando

rando confirmatos, ac tacitam beneficii restitutionis in integrum renunciacionem continentem, omnimodo servari iussit; quæ constitutio, an prudentiæ, legislatoriæ satis conveniat, merito dubitamus cum illustri Boehmero l. c. §. 23. Quod porro ad collisionem juris Canonici cum legibus patriis & provincialibus, atque regulam 2dam, Spho præcedente idcirco traditam attingit, ejus illustranda causa, sequentia inservire queunt exempla: Videlicet cum jure speciatim Saxonico interdictos ac reprobatos videamus Contractus usurarios, pactave huc pertinentia, ut: Anaticismi, legis commissorix &c. per Mand. El. de anno 1625. von wucherlichen Contracten, vers. darneben so wollen wir &c. Dec. El. 28. & Mand. Reg. wider die Bancorout. d. a. 1724. §. 2. cf. Cap. 6. X. de jurej. C. penult. X. d. pignor. porro Contractus cambiales Studiosorum, Mulierum, eorumve, mercatoribus tamen exceptis, qui annum ætat. 25. nondum egressi sunt, Mand. Reg. d. a. 1718. & d. a. 1724. von Aufborgen junger Leute. Ord. Proc. Sax. Rec. in Append. §. 11. Stipulationes palmariorum ab Advocatis in casum victoriæ aut litis finitæ factas, vel promissiones, quibus mulctarum illis impositarum & ex proprio eorundem patrimonio solvendarum, restitutio a Clientibus promittitur, O. P. S. R. Tit. 3. §. 1. & 2. Contractus mulierum absque Curatorum consensu initos, ubi scil. status ac bonorum diversitas eundem exigit, Const. El. 15. P. 2. Mand. Reg. d. a. 1722. von Verschreib. und Obligar. derer Weibs Personen. Carpz ad. d. Const. El. Def. 1. Donationem Geradæ ab Uxore marito factam, C. El. 13. P. 2. ibique Carpz. Def. 1. Donationem extrajudicalem 500. solidos excedentem, Decis. El. 26. Hi sane contractus, pacta atque renunciaciones eapropter factæ, quantumvis juratæ, ob rationes antea deductas, nullam in foro Saxonico produunt obligationem; imo quoque exempla, ubi Augustissimus Saxonum AUGUSTUS, contractus, quos lege sua semel invalidos statuit, adjecta licet clau-

clausula juratoria, neququam convalescere finit, quin & jurantem, creditorem, atque concipientem, poena arbitraria vult coerceri, vid. in all. Mand. Reg. d. a. 1718. wegen derer Studiol. Wechsel-Brieffe, & Mand; d. a. 1724. von Aufborg-junger Leute, §. 1. cujus dispositio postmodum per Referiptum peculiare d. a. 1727. ad Foeminarum 25. annis minorum cambia fuit extensa.

§. VI.

IV. Denique Renunciatio in *Generalem*, *Subalternam* & *Specialem* dispescitur. Generalis dicitur, quando contrahens, ab omni legum auxilio, i. e. omnibus sibi adversus negotii validitatem, tam in genere, quam in specie competentibus iuribus atque exceptionibus, citra specialem earum denominationem, sese excludit. vid. Stryck, de C. C. P. 1. C. 5. §. 2. Quam renunciationem, ut rem lubrica aestimationis, merito rejiciunt leges, eo quod vix probabile sit, renunciantem de omnibus iuribus ac beneficiis suis cogitare, singulasve eorundem species, uno quasi intuitu ob oculos habere potuisse, quin potius confensus renunciantis perfectus ac satis deliberatus, quo negotia consensualia vel maxime nituntur, hoc omnino casu exulare praesumatur, vid. l. 4. §. 4. ff. si quis caut. l. 1. in f. ff. si quis in jus voc. l. 5. & 9. in fin. ff. d. Transact. l. 31. C. eod. Concludimus inde, innoxiam esse debitori, renunciationem reconventionis, cambio aut chirographo adjectam. Ut enim taceamus, hanc summi praedicii renunciationem, plerumque fieri a debitore, qui opum angustiis pressus duroque necessitatis telo affictus, ad durissima quavis morosi creditoris postulata, coactus quasi descendit, metuens, ni ejus praescripto morem gerat, ut pecuniae oblata, qua maxime indiget, accipiendae spem plane amittat; ea insuper ut generalis, parum proficiet creditor, cum multifarios casus & exceptiones, in posterum forte emergendas, & in reconventionis iudicium deducendas, involvat,

quas debitor, qui omnes ac singulas tam accurate præmeditari vix potuit, speciatiim exprimere debuisset; accedit præcipuum ex l. 67. §. 3. ff. de cond. indeb. subueniens argumentum, ubi pactum contrahentium, quo omnibus ex contractu forte oriundis litibus ac controverhiis renunciarunt, eandem ob rationem improbat. Communis itaque & hic pro renunciante militat præsumtio, eum scil. jura & pecunias suas, haud ita leviter jactare ac perdere voluisse, per l. 25. pr. ff. d. probat. & Cap. 5. X. de renunc. Ita quoque debitori cambiali, omnium beneficiorum sibi competentium, generali saltem renunciatione uso, integrum nihilominus manet, feriarum nundinalium privilegium, nisi expresse ac nominatim eo se abdicaverit, Ord. Pr. Sax. rec. Tit. 11. §. 5. Stryck. c. 1. §. 3.

Subalternam renunciationem vocant eam, qua quis juribus in hoc vel illo contractu, ut Fidejussione, Emptione vendit. &c. sibi speciatiim competentibus, specificè tamen haud nominatis, renunciat. Eamque alii simpliciter validam pronunciant, vid. Carpz. P. 2. C. 17. D. 1. n. 4. Schilter Exerc. 48. n. 29. B. Menck. ad ff. d. Fidejuss. §. 14. alii tum demum, cum renunciatus de beneficiis suis fuerit certioratus, quemadmodum in Ord. Polit. Magdeburg. C. 53. §. 9. cautum legitur, Stryck. in Uf. mod. ff. d. Fidejuss. §. 17. In Saxoniam tamen Electoral. expresse reprobata est talis renuntiatio per Const. El. 17. P. 2. Tutissimum hinc erit, generali aut subalternæ, specialem, quorundam jurium adicere renunciationem, v. g. renuncio tam excussionis, quam omnibus ac singulis fidejussori competentibus beneficiis, hoc enim casu, verba generalia, præcedentis renunciationis specialis naturam induere dicuntur, Dalner c. 1. n. 7. Coler. c. 1. n. 276. Köppen Decif. 53. n. 23. Atque hic renunciandi modus, jure speciatiim Saxonico admittitur, per d. Const. 17. P. 2. ibique Carpz. Def. 2. si scil. jura nominatim non expressa, ita sint comparata, ut cum specialiter renunciatis quodammodo,

modo convenient, nec nimis generalia sint, nec pláne singula-
ria, de quibus probabiliter cogitatum non est. Stryck. d. C. C.
P. 1. C. 5. §. 2. Licet itaque fidejussor omnibus beneficiis, in spe-
cie pacti usurarii, erroris calculi, fraudulosa persuasionis &c.
renunciaverit, ideo tamen reliqua fidejussoribus in specie com-
petentia jura, neutiquam censetur remisisse, Berl. P. 2. C. 22.
n. 22. Carpz. c. l. def. 3. Juramenti tamen adjecti pondus id effi-
cere plerique contendunt, ut renunciatio generaliter saltem
concepra, in specialem convertatur, atque adeo omne jus ac
beneficium, quod alioquin renuncianti patrocínio ac tutamini
esse possit, pro specialiter expresso atque remisso habeatur, arg.
C. 9. X. d. jurej. l. 77. §. 23. ff. d. legat. 2. Berl. c. l. n. 27. Carpz. d.
l. Def. 5. Serfer de juram. L. 1. C. 25. n. 73. quam quidem senten-
tiam, in subalterna renuntiatione, de qua hic agitur, facile ad-
mittimus, minime vero ad generalem, qua scil. beneficiis omni-
bus, ac universis juribus, ex communi pactorum & conventio-
num indole emergentibus, nullo in specie nominato indiscre-
te renunciatur, adeoque nec ad casus, de generali renunciatio-
ne notatos, extendendam esse arbitramur, facilius enim de illis
quam de his cogitasse praesumitur renuncians; imo & ipsum
Berlichium atque Carpzovium c. l. ad subalternam tantum-
modo renunciacionem respexisse, exempla ab iis adducta evin-
cunt. Omnes tamen quae insigni cumulo a Berlichio aliisque
congestae leguntur rationes, in hoc fere positas esse censemus;
leges nimirum civiles, renunciacionem generalem (quae tamen
ex naturalis juris simplicitate, omnino servari deberet, cum ge-
nere posito, etiam positam esse speciem, necesse sit, vid. Titius
ad Lauterb. Obs. 554) ideo reprobant, quo praecipitantiae
hominum, qui rarius futura respiciunt, ac imprudenti sapientis
consilio, in sui detrimentum facile quicquam admittunt, ob-
viam eatur; haec ipsa tamen levitas ac inconsiderata remissio,
per sanctum juramenti usum purgata videtur, adeo ut hoc casu

renun-

renunciacioni generali, vel rectius subalternæ, eadem vis atque effectus, quem specialis gignere solet, non immerito tribuatur.

§. VII.

Specialis denique renunciatio est, ubi quis cæto ac in specie nominato juri aut beneficio nuncium mittit; quæ ut suum in foro civili fortiatur effectum, tribus potissimum requisitis, ex definitione §. 2. suppetidata, promanantibus, constare debet: *Primo* scil. quoniam renunciatio est voluntatis declaratio & species pacti, hinc necesse est, ut *Renuncians, sit persona ad paciscendum habilis*, i. e. consensum liberum & latis deliberatum, tam naturaliter, quam civiliter legitime declarare valeat. *Secundo*, cum & naturalia & civilia jura, læsionem alterius & juris ipsi competentis, prohibeant, hinc *ius aut beneficium pro solo renunciante sit introductum, neque tertii alicujus, simul non consentientis favorem concernat*. *Tertio* denique quia leges civiles, quosdam actus morales qui licet non per se & directe nocivi sint, indirecte tamen & per consequentiam civibus damna inferre possunt ac solent, juste interdiciunt, *inde renunciatio legibus prohibitis haud contrarietur, potius, ut actus moralis, legibus undique conformis esse debet*. infr. §. 12.

§. VIII.

Quatenus igitur per Definit. §. 2. præstructam, renunciatorum objecta sunt jura hominibus competentia; eatenus statim patet, quod iis, quæ unica & necessaria humanæ felicitatis media constituunt, atque potius officiorum nomine insignienda veniunt, uti sanitatis ac vitæ nostræ conservationi &c. nequitiam renunciari possit. vid. Magnif. Dn. D. Mülleri *Natur- und Wdcker- Recht* C. 3. §. ult. In reliquis autem omnes, qui consentire, & paciscendo seinct obligare, illi & renunciacionem, ut consensuale negotium, valide peragere possunt. Ad consensum vero, pactitium, tria potissimum requiruntur:
1) suffi-

1) sufficiens rationis usus s. facultas atque habilitas de presenti negotio recte judicandi; 2) liberum voluntatis decretum; 3) denique mutua ejusdem signis externis a partibus facta declaratio & acceptatio, vid. Puffendorff. de Jur. Nat. & Gent. L. 3. C. 6. §. 3. sqq. Itaque ob primum requisiti defectum, quem & physicum appellare solent, validitate deserviuntur pacta & hinc quoque renuntiationes furiosorum, infantum, extrema ebriorum. Cæcum vero mutuum vel sordum, quando signis evidentibus voluntatem suam exprimere valent, & aliis semet obligare & renunciare posse constat, vid. Stryck. de Jur. Senf. Diff. 2. C. 1. n. 2. sqq. cum tanta non sint hæc vitia, qua mentis sanæ operationes impedire queant. De dolo, qui semper ignorantiam aut errorem decepti præsupponit, postea dicitur, ubi de ignorantia & erroris imputatione, accuratior tractatio habebitur.

Alterius requisiti defectus, quem & moralem dicunt, invalida reddidit pacta eorum, qui gravi & injusto metu ad consentiendum adacti sunt; de cujus moralitate vid. omnino Magnif. D. Mülleri *Natur- und Völkcr-Recht*, C. 10. §. 16. Injustus vero metus dicitur, qui ita comparatus est, ut inferens nullum jus habeat exigendi id, quod ab altero præterdit. Ergo si alteri jamjam obligatio incumbat, ad præstandum id, quod & contra metum sibi incussum præstare debebat, hujus prætextu pacti invaliditatem neutiquam urgere potest. In statu tamen civili, ubi vis privata penitus prohibita est, nec hac ratione pacta subsistunt, sed metus atrocior a privato illatus semper injustus dicitur & ille qui id quod ab altero sibi debetur, remediis violentis extorquet, hujus amissione punitur, cum magistratus auxilium implorare debuisset, l. 13. ff. quod met. c. aa. jg. ill. Boehmeri J. Digest. Tit. quod met. caus.

Ad ignorantem, errantemve quod attinet, & qua ratione ignorantia assylum ipsis præsidio esse queat, non sane penitus

F

suffi-

sufficere videntur ea, quæ a LL. interpretibus indifcrete nimis vulgo proferantur argumenta. Ita enim plerique philosophantur: Nulla renunciatio valet, ubi renuncians non exactam jurium suorum noticiam habet, nam juri ignoto nemo renunciare censetur, & ignorans nihil facit, de iis enim juribus quæ non intellexit renuncians, cogitare non potuit, & quæ sunt alia, vid. Dalner Tr. de Renunc. c. 1 n. 19. & 25. Alii variis inter ignorantiam & errorem vincibilem & invincibilem, efficacem & concomitantem, juris & facti &c. formatis distinctionibus, rem incertam vix reddunt certiozem. Ex ipsis denique legum civilium regulis, in Tit. ff. & C. d. jur. & facti ignor. traditis, ut æque incertis ac lubricis, parum solarii habebis, adeo ut probe monente B. Thomasio in Annotat. ad d. T. satis omnino sit hujus rei fundamenta ex doctrina morali, quam Romanorum præceptis petere, siquidem hæc nullo ordinæ naturali cohererent, tantisque exceptionibus ac limitationibus implicantur, ut difficillima sit eorum applicatio & praxis. Facilius sane hæc in re undique erit decisio, quando ad naturalia de impuratione & indole pactorum principia recurrimus, secundum quæ ignorantia & error ei regulariter imputandus, cujus culpa, & imprudenti consilio fuit admissus, non vero alteri, qui erroris nescius, promissum pacifcentis bona fide acceptavit. Neque regula ista, quod omnis error necessario excludat consensum, omni exceptione carer, sepe enim tam exigui momenti est error, ut licet abfuisset, errans nihilominus iniisset pactum. Sufficit pacifcentem *sufficienti rationis usu instructum fuisse*, sibi que non alteri tribuendam esse culpam, quando rem prouti potuit ac debuit, non exacte satis perpendit. Unicum namque consensus criterium sunt vel verba ore scriptisve prolata, vel facta pacifcentis intentionem probabili ratione indicantia, quandoquidem præter ea de propositis in mente reterentis nemo judicare potest; unde si
verba

verba factaque alter, quemadmodum sibi ab altero sana ra-
 tionis ac liberi arbitrii satis compote prodita sunt, accipit,
 pactum omnino adest perfectum validumque. Ex indubiis
 hisce præmissis: *Omne scil. damnum ei regulariter adscriben-* Reg. I.
dam esse, cuius culpa aut infortunio contigit; Consensum vero
 pactitium ejus qui perfecto rationis usu ac libero voluntatis
 arbitrio gaudet non nisi ex verbis factisve ab eo editis judican-
 dum esse; manifeste satis patet, a damno ex erroneo consensu
 suborto, haud prius liberandum esse pacipientem, quam si non Reg. II.
sua solum, sed & alterius simul partis culpa aut dolo in errorem
l. ignorantiam fuerit adductus, vel ex ipsis verbis factisve, qui- Reg. III.
bis consensum alteri fuit restatus certo aut probabiliter constare
possit, circumstantiam s. causam istam, s. fide jus, s. factum, s. cer-
ta rei qualitas fuerit in qua erravit paciscens, ut restrictionem
& conditionem consensus, expresse l. tacite ab eo fuisse suppositam.
 Cumque & literis saepe conventionis tenorem tradere soleant
 contrahentes, his quoque partium subscriptione munitis omnino Reg. IV.
 standum, quanquam scribentis errore vitium irrepserit, aut sen-
 sum verbalem non satis perspexerit subscribens; ni itidem ex ver-
 bis factisve, quibus consensus pactitius ante scripturam jam
 declaratus est, quibusve adeo ipsa innititur scriptura, alia ea-
 que vera ejusdem mens ac intentio probari queat, quo impri-
 mis l. 92. ff. d. R. J. L. 18. C. de probat. l. 10. C. de donat. & l. 1.
 C. plus val. spectant, majores veritati rei & ei quod vere inter
 pacipientes gestum est, quam quod scriptum, vires tribuentes.
 Quemadmodum vero, uti supra diximus, ignorantia & error
 pactum legitimis constans requisitis regulariter haud invali-
 dum, ita neque validum reddere potest pactum iisdem requisitis
 destitutum, aut singulari legis civil. dispositione reprobatum, v. g.
 si quis filiofamil. statum ejus ignorans, mutuum dederit; ni
 forsitan falsa ac dolosa filiifam. patremfam. simulantis sug-
 gestionem, in hunc errorem inductus fuerit creditor, vid. Reg. II.

zum enim non filiofam. decipienti, sed Creditori potius decepto succurritur, l. 1. C. ad SCt. Maced. eadem in simili casu decisio habetur, in Mand. Reg. d. a. 1724. von Aufborgen junger

Leute &c. §. 4.

Error itaque l. ignorantia conventionem tum demum reddit nullam, quando vel culpa dolove alterius partis inductus fuerit errans, vel ex ipsis verbis factisve contractum antecedentibus aut concomitantibus vero similiter colligi queat, circumstantiam istam in qua erravit alter, ut necessariam consensus conditionem tacite ab eo suppositam fuisse.

Tacita autem hæc conditio & consensus determinatio tum adfuisse præsumitur, quando error in parte contractus *Substantiali* Cuius notionem jam suppeditavimus in specim. Demonstrar. jurid. de Subhastationibus anno 1739. edit. §. 27. in Schol.) fuit commissus, adeoque damnum ex eo veniens tanti est monenti, ut probabile sit errantem, si vitium rei scivisset, haut fuisse consensurum. Atque hic error efficax, *it. Substantialis*, consensum exclusivus vocatur.

Circumstantias istas, quas pacificentes ut conditiones consensus tacite respicere ac supponere solent, leges civil. quibusdam in casibus certo determinarunt, ut in Emt. vendit. ratione læsionis ultra dimidium, *it. vitiorum equi latentium & cardinalium*, ut res vendita ab oneribus libera præstetur, *it. in donatione*, ut donans ad præstandam evictionem haud obligatus esse velit, *it. in Sponsalibus ac maerimonio* ut virgo ducta illibatam habeat virginitatem, vid. Carpz. Ipr. Confessor. P. 2. D. 187.

Deficiente igitur ejusmodi circumstantia, quæ tanquam necessaria consensus pactititii conditio ac restrictio fuit supposita, pactum regul. est nullum, *it. a ut alter electionem habeat, an alteri, qui tali errore consensum exclusivo læsus est, damnum in-*

de

de veniens refarcire, an vero ipsius pacti rescissionem seu restitu-
tionem negotii in pristinum statum pati velit, i. e. quod accepit
rescissionem nolit laesus, quin potius damnum perferre, pactum
eatenus perficit, quoniam hoc casu alterius non interest. Si
denique in dolo fueris ladens, omnis electio est apud errantem
laesum. jg. Menck. ad ff. d. resc. vend. §. 1. 8. 9.

Hinc patet simul differentia inter rescissionem pacti one-
rosi ut emt. vend., & pact. gratuiti ut donationis, si enim illud
rescinditur, emtor rem venditam & venditor pretium resti-
tuit; si vero hoc, nec donatarius nec donans quicquam resti-
tuit, hic enim nihil accepit, ille vero, ut ante dictum damnum
ex errore sibi veniens ferre potest si velit, adeoque & rei dona-
ta licet vilioris aut deterioris quam putabat, traditionem exi-
gere. Exemplum est in l. 22. de verb. obl. ubi si alter alteri
res donaverit, quod aurum esse alter putabat, nulla dicitur do-
natio, ita tamen ut auri nomine teneatur donans, cum nullum
exinde damnum sentiat. Sin autem sciens fefellerit donata-
rium, ex dolo tenetur ad auri praestationem, per Reg. II. d. l. 22.
j. l. 18. in f. d. donat. Idem dicendum, quando expresse ad evictio-
nem se obligaverit, l. 2. C. d. evict.

Aliorum calquum in vita civili obvenientium, ex regulis
suppeditariis, facillima erit decisio. Ita Reg. II. d. confirmat
l. 35. ff. d. pact. statuens: Eum qui ex ignorantia fraudis ab alte-
ra parte commissi transegit aut renunciavit, isto pacto non re-
neri, v. g. Si haeredes in instrumento super divisione haereditatis
confecto, juribus suis renunciaverint, ignorantes res quasdam
haereditarias ab altero coharedum dolo esse substractas.

Ita porro, si e. g. pro Auro Argentove, res aut plumbum
per errorem quis emerit, nulla est emptio, l. 9. §. 2. ff. d. coner-
emt. quoniam ex ipsis contrahentium verbis factisve apparet,
consensus pactiticii objectum, aurum fuisse &c. per Reg. III.

Si hæres creditori defuncti caverit, se debitum ex hereditate soluturum, postea vero massam hereditariam debito minore deprehendat, ultra vires ejus non tenetur, l. 31. ff. de cond. indeb. tacita enim subest conditio, si vires hereditatis sufficiant. *per d. Reg. III.*

Si hæres, legis falcidia beneficii ignorans, integra solverit legata, repetitio cessat, l. f. §. f. ff. d. j. & f. ign. ipsum enim solutionis factum, tacitam hujus beneficii renunciationem involvit, ignorantia vero ipsi haud patrocinator, cum propria ejus culpa evenerit, neque falcidia jus, ad legatorum substantialia pertineat; *per Reg. I.* secus dicendum si expressa conditione, ut si falcidia emerferit superfluum reddatur, solverit, l. 2. ff. d. cond. indeb.

Si pecuniam quam me tibi debere falso existimabam, jussu tuo sponderim ei cui donare volebas, postea vero me tibi nil debere appareat, exceptione doli mali tueri me poterit, l. 2. §. 3. 4. ff. d. donat. tacita enim hæc conditio, si vere debeam sponderi, *per Reg. III.*

Ita ex *d. Reg. III.* patet, l. 10. C. d. j. & f. ignor. qua conditionem indebiti ex ignorantia juris soluti, competere negat, dum omnino limitationem pati, quando erronea solutionis causa, adeoque ipsius consensus obligatorii vitium, ex circumstantiis solutionem antecedentibus aut concomitantibus, certo aut probabiliter colligi potest. Unde si v. c. hæres ab intestato, alios cognatos, jure statuario istius loci haud succedentes, per ignorantiam istius juris in divisione hereditatis admisit, salvam omnino habet conditionem, quia nimirum hæc conditio: si scil. leges jus succedendi tribuant cognatis, ut successionis norma a dividendis expresse fuit supposita, vid. *Carpz. P. 3. C. 15. D. 42.*

Atque

Atque hæc regula ex Juris natural. & communibus rationis principiis deducta, omnium omnino casuum, ubi de ignorantia & erroris imputatione quaestio incidit, decidendorum constituunt normam, ni paucas personas, quarum ignorantia leges civil. ob præsumtum iudicii aut prudentiæ defectum, ex ætate, educatione, & imperito vitæ genere oriundum, indulgentiam fecere, excipias: Pupillos scil. Minores, quandoque & Milites, Rusticos ac Fœminas, hac tamen distinctione, ut pupillis & minoribus in negotiis ignorantia juris gestis aut omissis & notabilem læsionem continentibus, ob singulare ætatis privilegium in l. 44. l. 7. §. 6. ff. & l. 8. C. de minor. ipsis concessum, indistincte restitutionis auxilio succurratur; hac ratione si minor filiosam. crediderit, subvenitur ei, ut non videatur filiosam. credidisse, l. 9. pr. ff. d. j. & f. ign. Reliquis vero personis talis ignorantia excusatio certis tantummodo casibus, imo & tunc non nisi deficiente Jurisperitorum copia & consulendi occasione, patrocinium præstat, per l. 9. §. 3. ff. cod. l. 10. d. bon. poss. l. 2. in f. quis ord. in poss. Cum autem nostris temporibus Jctorum copia ubivis locorum fere abundet, exiguum ignorantia usum, militibus, rusticis ac fœminis amplius iuperesse deprehendes; Brunnem. ad l. 9. ff. d. J. & f. ign. n. 4. & ad l. 1. C. eod. n. 14. Ludovici Doctr. ff. d. T. §. 2. B. Menck. ad ff. e. T. §. 5. Dn. de Wernher Obs. for. 52. Nihilominus tamen in fœminarum intercessionibus, quarum validitas ex adjecta privilegii S. Cri. Vellej. renunciatione pendet, specialem hujus explicationem & certiorationem, usualis DD. opinio & praxis requirit; hæc vero, an & in jurata hujus privilegii renunciatione necessaria sit, ita ut omissa certioratione tota fidejussio & renuntiatio jurata corruat? non conveniunt DD. & hanc quidem sententiam amplectuntur Mascard. de probat. Concl. 1080. no. 22. Carpz. P. 2. C. 16. n. 19. Zanger. de Except. P. 3. C. 11. n. 204. eamque certiorationem in foris Saxonis esse

esse de substantia fidejussionis muliebris etiam jurata ex Decif. El. 25. patet. Nihilominus ubi leges statutarie præter juramentum eandem expresse hæud desiderant, ex verioribus principiis & Jure Canonico contrariam omnino defendimus sententiam, cum Zoëlio ad SCrum Vellej. Hering. de fidejussor. C. 7. n. 507. Gail. L. 2. Obf. 77. n. 10. Brunnem. ad l. f. ff. d. SCro Vellej. n. 17. Struv. Exercit. 21. th. 10. Schilt. Exercit. ad ff. 28. §. 9. Enimvero vix solida subesse videtur ratio, quamobrem fœminas ex contractibus suis non perinde ac mares firmiter teneri statuamus, præprimis cum curatorum aliorumque jurisperitorum adjutorio atque consiliis raro destituantur, adeo ut hocce beneficium Romanorum subtilitates nimis redolens, ut supervacuum nostrisque moribus hæud conforme, rectius eliminandum esse plures perspexerint, vid. Thomaf. Dissert. de exiguo usu SCri Vellej. Titius Obf. Lauterb. 444. & 445. Dn. D. Freisleben in Introd. Jurisprud. civil. L. 1. C. 1. §. 14. Existente igitur, hoc casu, naturali ac perfecta ad servandam fidejussionem obligatione, quam quidem ad juramenti efficaciam sufficere, §. 5to. satis demonstratum dedimus, nil superest dubii, quin fœminam etiam non facta hujus beneficii explicatione, ad renunciationis ac fidei jurata observantiam omnino teneri censeamus, cf. C. 9. X. de jurej. Unde & Cautela quam Stryekius dissentiens in Ul. mod. ff. ad SCrum Vellej. §. 23. suppeditat, mulieri scil. solutionem, obtentu certiorationis omiffa detrectanti, malitia juramentum esse deferendum, fere abundans videtur, cum extra Saxoniam vel sola jurisjurandi a fœmina intercedente facta interpositio, ad tollendum privilegii Vellejani usum, prouti ex dictis patet, sufficiat. Reliquis quæ forte de pupillorum, minorum, mulierumve renunciationibus adhuc commemoranda forent, superfedemus; quæ enim circa harum personarum pactiones & contractus regulariter attendenda sunt requisita solemnitatesve, eadem & hic ob negotii paritatem

tatem adhibendæ veniunt, quæve in singulis fere jurium Systematibus uberius jam pertracta leguntur. vid. Stryckii Tr. de Caut. Contr. S. 1. C. 2. per tot. B. Menck. ad ff d. Pact. §. 12. de foeminis Saxonis speciatim, Const. El. 15. P. 2. Dec. nov. 24. & Mand. Reg. d. d. 18. Nov. 1722. Ord. Proc. Rec. sub No. 12. annexum.

§. IX.

Hæc de primo validæ renunciationis requisito. Jam p. §. 7. Ido requiritur, ut jus aut beneficium pro solo renunciante sit introductum, & tertii alicujus, simul haud consentientis, favorem non concernat. Jus enim tertii per alterius pactum lædi, nullo jure permissum, l. 27. §. 4. ff. d. pact. & quod ex lege alicui datum est lucrum, privatus auferre non potest; Nov. 22. C. 33. Imo & principum, quæ subditis quandoque indulgent, concessionibus, tacita semper inesse dicitur clausula: salvo jure tertii l. 2. §. 10. & 16. ff. ne quid in loc. publ. Eam ob causam lex 31. & l. fin. c. locat. milites a fidejussione nec non prædiorum conductionibus prohibere constituit, ne scil. ab armis pro republica gestandis avocentur, & vicinis graves existant; Unde & isti privilegio, in reipublica romana, bellis eo tempore plurimum turbata, favorem constituto, valide haud renunciabatur. vid. Hopp. Comm. ad Inst. §. 14. d. Excusat. Tutor. & pr. J. d. fidejuss. Hodiernis autem moribus, & fidejussiones, & conductiones, & emtiones, & quosvis alios contractus valide ineunt milites, communi totius Germaniæ usu probante. Groenwegen de leg. abrogat. ad d. l. 31. C. Beyer ad ff. locat. pos. 19. Not. a. Cum enim tanta armorum impedimenta, quæ Romani inde forsitan sentiebant, nostris temporibus non amplius observentur, atque damna reipublicæ, ex militum contractibus venientia, ea jam non sint, quæ in statu bellicoso reipublicæ romanæ erant; inde nec militibus nostris, communem paciscendi ac contrahendi libertatem, hodie quisquam in
 G dubium

dubium amplius vocabit. jg. Ludovici Doctr. ff. d. fidejuss. §. 4. Alia ratio est introducti & perpetuum valituri S^Cti Macedoniani, cujus beneficio, ne jurato quidem renunciare poterunt filii familias, quippe quod non in filii tantum, sed patris maxime favorem introductum est. Struv. Exerc. J. C. 20. Th. 55. & Exerc. 17. th. 23. Brunnem. ad l. f. C. d. S^Cto maced. n. 7. Accedit, pecuniam filiofamil. concreditam, vel ad malum finem, ut puta luxum, vel ad finem bonum ac veram ejus utilitatem datam esse atque expensam; priori casu & renunciatio & jusjurandum, morum corruptioni ansam præbens, vinculum foret iniquitatis; Stryck. Ul. mod. ff. d. S^Cto. Maced. §. fin. cf. Mand. Reg. d. a. 1718. wegen derer Studiosorum Wechsel-Brieffe u. posteriori vero, & filius & pater etiam non facta renuntiatione ad solutionem sunt obligati, l. 7. §. 13. ff. l. 5. C. ad S^Ct. Maced. hinc utroque casu supervacua erit censenda renunciatio. Quodsi vero filius a patria potestate postmodum liberatus, proprium nanciscatur patrimonium, aut patere vivis decedat, an non tunc ob juratam S^Cti renuntiationem, ad debita antea contracti exsolutionem, naturaliter minimum obligatus erit? omnino arbitrator; ratio enim dispositionis commemorata, præjudicium nempe patris, cessat, legesque filium familias bonam fidem agnoscere, mutuoque accepta reddere nuspiam ventant, l. 7. §. f. & l. 9. §. 4. d. T. ita ut hoc casu debitam creditoris satisfactionem, illa conscientia denegare vix queat. Brunnem. ad l. 10. ff. n. 3. & l. 11. n. 7. d. T. Stryck. c. l. §. 12. Beyer ad ff. d. S^Cto. maced. in princ.

Eum qui aliquam bonorum partem alteri donavit, simulque l. 8. C. d. revoc. donat. renunciavit, ad servandum hujus beneficii in sui favorem constituti, remissionem obstrictum esse constat; Carpz. P. 2. C. 12. Def. 33. Stryck. d. Caur. Contr. S. 3. C. 9. §. 7. nisi legitima liberorum supervenientium portio exinde minuatur; tunc enim pro parte legitimæ iterum revo-

carè

cati potest donatio, non vero, ut quidem sentiunt, in totum, atque ita revocationi donationis ob supervenientiam liberorum, renunciare potest donator, non vero revocationi donationis inofficiosa, l. 1. C. d. donat. inof. Nov. 92. Beyer ad ff. d. donat. pos. 13. sqq.

§. X.

Foro etiam competenti quandoque renunciare solent contrahentes aut litigantes, de cujus renuntiationis, quæ & voluntaria jurisdictionis prorogatio audit, validitate & effectu non una est DD. sententia. Varias eorundem opiniones recenset Dn. D. Kemmerich in Diff. de Prorogat. jurisdic. Vitteb. 1727. hab. §. 19. interim nec ipsius sententia §. 20. subjuncta, rei satis incertæ enodandæ ac definiendæ, sufficere videtur. E primis itaque suis principiis repetenda erit difficillimæ hujus materiæ demonstratio. Romanorum certe legibus, cuilibet foro suo renunciandi & judicem alienum citra competentis consensum, in cognoscenda & decidenda causa eligendi licentia dabatur l. 1. & 2. ff. d. judic. l. 1. d. jurisd. l. 29. C. d. pact. Insigni enim populus & imperii romani subditi hæc in re gaudebant libertate, eorumque arbitrio unice erat commissum, cuienam judici causæ suæ tractationem atque iudicium demandare vellent. cf. Vultej. d. Jurisd. p. 78. Quemadmodum vero hæc licentia effectus erat democraticæ & concurrentis populi romani in ferendis legibus reque publica gubernanda potestatis, quam ante imperatores, quin & sub imperatoribus ad Hadriani fere tempora tenuisse constat, cujusque reliquias in variis juris speciebus v. g. in absoluta patris in familiam, filios atque servos potestate, singulari & arrogantissima civis romani præ peregrinis prerogativa, &c. in systema LL. a Justiniano collectarum, hinc ibi relatas legimus; ita nostris moribus, ubi alia plane imperii, jurisdictionis & iudiciorum in Germania est forma faciesque, ubi scil. non Aristocratico-democratico, sed

Monarchico magis regimur statu, neque amplius cognitio, decisio & executio causarum separata ac diversis magistratibus, sed unius regulariter arbitrio ac moderamini sint demandata, ipsa quoque jurisdictio maximam partem hodie sit patrimonialis & hæreditaria, & in favorem magis ac utilitatem collegii aut certæ personæ quæ magistratus munere fungitur, sit concessa, ita scilicet mutata plane jurisditionis facie, subditorum quoque libertas in eligendo iudice, non parum videtur restricta. Postquam enim, introducto scilicet monarchico statu, populique auctoritate in condendis legibus extincta, summi rerum publicæ Imperantes quos penes omnimoda iurisdicendi potestas est, eandem potestatem, iustitiæ tanto rectius feliciterque administrandæ, aliis iterum dexteritate probatis personis aut collegiis indulgit, his autem pro diversitate causarum pariter atque districtuam certarum personarum, universitates continentium, suas præfinivit atque constituit limites, quos intra suam exercerent iurisdicendi potestatem; tum liquido patet, neque subditis nec magistratibus integrum esse, ordinem hunc publica imperantis auctoritate ita constitutum turbare pro lubitu atque confundere. Inanis hinc erit actio coram iudice alieno, nec ratione personæ nec honorum rei competente instituta, utpote cui nulla competit facultas, alienæ iurisdictionis subditum, ex foro suo ordinario evocandi, aut condemnatum remediis coactivis coercendi, hoc enim esset turbatio ac violatio juris ac privilegii iudici ordinario solum competentis, adeoque spe executionis cessante, frustra inanis processus institueretur. Neque iudex competens, hoc casu ad sistendum reum aut iudicata exsequenda cogi potest, cum ei soli jus cognoscendi, iudicandi & executionem peragendi in causis subditorum suorum, principis beneficio comperat, quod solo subditorum tanquam privatorum arbitrio, in alium iudicem transferri nequit potest. Talis igitur renunciatio, ut Germanorum statui pariter

ter ac indubitato legum praecepto, quod alterius jura ulla pactione laedi vetat, contraria, & absque judicis ordinarii consensu merito inanis erit dicenda. Hujus sententiae aequitatem ipsi pontifices secuti, jam dudum statuere: Clericos, sine episcopi proprii consensu, nec in alium judicem ecclesiasticum consentire posse, per C. 1. & 18. X. d. for. comp. Cap. 1. eod. in 6to. Quicquid igitur dissentiant Stryck. in Usu mod. ff. d. Jurisd. §. 22. Schaefferus, Bayerus ad ff. d. T. aliique, horum tamen sententia unice ex legibus Romanorum, eorundem statui adaptatis, petita est, ne utiquam vero ad nostri imperii atque judiciorum ordinem atque constitutionem quadrat. Certe quoad Saxoniam nostram plures extant prohibitiones, ne magistratus magistratum in jurisdictione sibi competente, ullo modo turbet, actusque jurisdictionales in subditos alterius judicis exerceat. Ita magistratus etiam si ratione causa sit competens nihilominus citationes, mediante judicis quoad personam rei competentis requisitione emittre tenetur, vid. *Neu-Erl. d. Landes-Gehrl. d. a. 1661. von Consistorial-Sachen, S. II. O. P. S. Rec. T. 1. §. 9.* Superiora quoque judicia, Commissionum dationes, avocationes causarum, Commissariorum adjunctiones, non nisi causa legitima urgente, adhibitaque aliquali ejus cognitione, suscipere jubentur, addita expressa ratione: *Damit niemand an seiner habenden Gerichtsbarkeit zur Ungebühr beeinträchtigt werde &c.* O. P. S. R. c. 1. Quemadmodum igitur haec omnia sufficienter docent, hodiernam jurisdictionem esse jus in favorem non modo subditorum sed maxime etiam magistratuum introductum, ita ex valida renunciationis requisito altero §. 9. praemisso, facile colligitur, jus fori competentis, nostris temporibus non amplius simpliciter esse renunciabile.

Videamus igitur casus, ubi ex natura renunciationis validae, fori quoque renunciatio sortitur effectum. Proñti scil.

omnis renunciatio juris, non solius renunciantis sed & tertii alicujus favorem ac usum respicientis, validitatem nanciscitur, quando tertius ille, consentiendo aut rati habendo renunciantis factum comprobat, ita & fori renunciatio suum pariter producit effectum, cum iudex ordinarius & competens expresse aut tacite consentiat. Istud contingere potest, quando e. c. Instrumentum contractus a partibus sibi oblatum & fori prorogationem continens, judiciali consensu firmat; hoc, si citationes subsidiales a iudice prorogato transmissas, partibus coram hoc iudice litigantibus, sponte insinuaverit.

Porro & eo casu valorem habebit hæc renunciatio, quando reus coram incompetente semel comparuerit, ibique omnia fori declinatoria exceptione, litem fuerit contestatus; ista enim ante litem contestationem non opposita, amplius haud attenditur, l. 12. & 13. C. de except. O. P. S. V. & Rec. T. 9. §. 1. hæc vero ubi cepta ibi & finienda est. l. 30. ff. d. Judic. Cum enim partes consentientes, vel privatum quendam, nullo magistratus munere fungentem, causæ suæ arbitrum & decisorum eligere queant, haud dubium erit, eos multo magis iudicem publicæ autoritate constitutum hac ratione adire, ipsique cognitionem ac decisionem causæ committere posse, adhibitis tamen hisce limitationibus: 1) ut iudex hic arbitrarius, illam in specie jurisdictionem habeat, quæ in causâ prorogata requiritur. Brunnem. ad l. 1. ff. d. Judic. n. 3. & ad l. 18. ff. d. Jurisd. n. 2. cum aliarum causarum cognitionem atque iurisdicendi facultatem, quam a principe concessam, arrogare sibi nequeat; hinc ridiculum foret, si duo mercatores Lipsi. in causâ quadam mercantili dissidentes, Consistorii Lipsi. cognitionem & arbitrium eligere vellent. Ista restrictio est ut iudex iste prorogatus, terminos & potestatem arbitri ordinariam haud excedat, adeoque ab omnibus mediis violentis & compulsivis in personam sibi non subjectam, v. g. citatione reali, incarceratione, actibus executoriali-

torialibus propria autoritate & absque competentis requisitione peragendis, abstineat. Competens autem iudex suum hoc casu denegare haud potest auxilium, & si denegare velit, imperato superioris mandato ad id praestandum adigi poterit.

Interea negandum non est, difficultates & protelationes, quas iudex ordinarius in sistendo & mulctando contumace, in executione peragenda, neccere potest, rarissimum facere casum voluntariae fori prorogationis, monente Carpz. in Proc. T. II. a. 1. n. 18. j. Titius ad Laurb. Obs. 134. nec facile in pragmaticis commentationibus reperies casum prorogatae solo partium consensu jurisdictionis. Non potest sane ordinarius iudex, eundem procedendi ordinem servans, in sui contentum non referre, quando sibi subiecti, magistratus alieni utuntur iudicio, quasi iste non eadem dexteritate iustitiae administrationem ipsis habiturus sit atque hic.

Forum quod quis ex contractu aut solutione destinata nanciscitur, ordinarium potius ac necessarium, quam prorogatum & voluntarium est, vid. B. Thomaf. ad ff. T. de Jurisd. p. 43. Siquidem publicae utilitatis causa utroque jure constitutum legitur, debitorem in loco contractus aut destinatae solutionis praesentem, ejusdem iudicis jurisdictioni esse debere obnoxium; ex qua singulari, utilissima, nostroque rerum publicarum statui haud repugnante Dispositione, generalis licentia publicum jurisdictionum ordinem privata quavis pactioe turbandi ac confundendi, nequiquam poterit deduci atque tueri. j. Struv. S. J. C. Ex. IV. Th. 59.

Forum autem contractus dicitur, in quo contractus consummatus, aut scriptura desuper fuit confecta, l. 19. §. 2. ff. d. Judic. l. 17. C. d. fd. in tr. nisi solutio in alium locum fuerit destinata, tum enim eo in loco contraxisse unusquisque intelligitur. l. 21. ff. d. Obl. & Act. In tali igitur foro reus praesens conveniri potest, etiamsi domicilium ibidem non habeat. C. 1. §. contrahentes.

hentes. de for. compet. in 6to. Hocce destinata solutionis forum dividi potest in *speciale*, quando solutio certo & speciali loco facienda, v. g. Lipsia, & *generale*, quando ubivis locorum, v. g. aller Orten wo der Debitor anzutreffen, promissa est cf. D. Grandens Inst. jur. cambial. Lib. 2. S. 7. Tit. 2. §. 2. Adcoque magistratus Saxonici, adversus debitores cambiales tali loco deprehenfos, ad creditorum instantiam recte procedere queunt, ita ut nec opus sit speciali ad arrestum rescripto; ita enim Ord. Proc. S. rec. in App §. 12. disponit: **Daß einer je den Obrigkeit, wo die Debitores ihr forum haben, oder NB. sonst nach Beschaffenheit der Umstände aus dem Wechsel-Briefe belanget werden können** (quod teil. fieri potest in loco ubi cambium contractum, aut solutio promissa est) **auch ohne vorher extrahirtes Wechsel-Rescript, dergestalt zu verfahren frey stehen solle** &c.

Quemadmodum vero Judices inferiores, Schriftfaffios & superiorum ordinum personas, citra specialem principis concessionem, in causis civilibus ad sua fora trahere nequeunt; ita nec in cambialibus adversus eos procedere queunt, sed rescripto arrestatorio a regimine Dresdensi, aut Curii supremis tanquam illorum competentibus, impetrato opus est, vid. Dn. D. Siegel Tr. de Cautel. camb. C. 4. §. 20. Nihilofecius tamen Praefecto regio, una cum Senatu ampliff. Lipsiensi, rescriptum arrestatorium generale d. a. 1718. clementissime datum est, vi cuius etiam Schriftfaffios, Lipsiam nundinarum tempore adeuntes, citra peculiare rescriptum, arresto cambiali detinere possunt; cuius verba exhibet Dn. D. Dicelius in Diss. d. Camb. trassat. §. 59. Adversus eos autem Schriftfaffios, qui extra nundinas accedunt, aut in ipsa civitate Lipf. domicilium suum habent, sine dubio non nisi Curia provincialis suprema, arrestum cambiale decernere potest: Cum verba istius rescripti specialis, ultra expressam ejus rationem, nimine sint extendenda. Milites quoque

quoque ob fori privilegium omni jure ipsis concessum, in causis quibusve personalibus, necessario coram regimine suo militari conveniendi sunt, adeoque vix crediderim, adversus eos in officio adhuc constitutos, (honeste enim dimissi, & quidem Officarii superiores Mand. reg. d. a. 1722. vi commissionis generalis, ad Præfectorum cognitiones pertinent. vid. Dn. D. Kraußi Tr. Syn. Proc. Sax. L. 2. C. 9. §. 6. & 7.) ab aliis magistratibus, absque speciali rescripto, cambiale arrestum posse decerni jg. B. Menck. ad ff. d. Judic. §. 45. In genere hic notandum quod præter Vavallos, Schriftfalsii sint vel dignitarii, ut Consiliarii, principisque ministri ordinis superioris, etiam titulares, vel tantummodo Officiales, qui tantum officii alicujus administrationem absque peculiari dignitatis characterē habent, v. g. Præfecti, Amts-Schössere, Forst-Meister &c. Hi depositio l. adeunto officio, magistratui loci subijciuntur, ubi deinceps commorantur; Illi vero forum privilegiatum perpetuo retinent, prouti quotidiana Observantia testis est. Cæterum sola nobilitas in Saxonia haud videtur efficere conditionem Schriftfalsicam, siquidem solis nobilibus absque muneris, aut feudi Schriftfalsici possessione aut investitura simultanea, consideratis, nullibi forum privilegiatum tribuitur, isti potius coram præfecto aut magistratu loci, ubi domicilium habent, conveniendi sunt. vid. Sächs. Ober-Hoff-Gerichts-Ordn. in Leipz. Tit. wer vor das Ober-Hoff-Gericht mag geladen werden.

In genere quoque existimaverim, debitores extraneos, in foro contractus aut destinatae solut. deprehensos, coram eo tantum iudice istius loci esse conveniendos, quem agnoscere debent, si in eo loco domicilium haberent; quando v. g. extranei cujusdam principis minister, aut Schriftfalsius, ad Lipsensis Curiae circulos haud pertinens, contractum Lipsiæ celebravit, aut solutionem ibidem faciendam promisit, in hac civitate deprehensus, a debitore non coram Senatu aut Præfecto, sed Curia potius provinciali conveniendus erit, ne & hoc casu Schriftfalsiorum jura lædantur. Cæterum quoad Debitores peregrinos & alius reipubl. subditos, ex Obl. B. Titii ad Lauth Obl. 153. hoc præcipue considerandum, an in ea regione & provincia ubi ex contractu actionem

H

nem

nem instituire vult creditor, immobilia aliave habeant bona, ne forte objecto & spe executionis, cessante, inanis & frustranea evadat actio.

§. XI.

Neque silentio prætereunda acris illa DD. disceptio: an scil. Debitori obærato & solvendo haud existenti, hæreditatis sibi delatæ aut deferendæ, repudiandi renunciandi ve licentia, in noxam Creditorum sit concedenda? In tres potissimum partes discedunt interpretes Collegiaque juridica; sunt qui hæreditatis s. delatæ, s. speratæ renuntiationem indistincte admittunt; sunt alii qui hanc indulgentiam, ad hæreditatem saltem deferendam restringunt, ad delatam vero minime producendam esse statuunt; sunt denique quibus nec speratæ, nec delatæ hæreditatis renunciatio, debitori nominibus obruto, indulgenda videtur. Prior sententia innitur verbis dispositivis famosæ leg. 6. pr. & § lqq. ff. quæ in fraudem creditor. Altera ex observantia ac usu practico JCorum Saxon. pendet. Ultimam vero æquitas juvat. Equidem altera, priori longe præferenda, ob æquiores causam, qua huic præpoller, aut sequiorem sententiam æquitate non superat; Manifestum enim creditores fraudandi consilium, non modo in hæreditatis delatæ repudiatione cernitur, cum nil interfit, si ve debitor bonorum partem directo alienet, si ve lucrum sibi delatum, cujus acquisitio a solo ejus arbitrio pendet, repudiando perdat; verum etiam hæreditatis deferendæ renunciatio, non omnem fraudis reatum excludit, uti ex consequentibus patebit; hinc quod ad differentiam, delatam inter ac deferendam hæreditatem hucusque communiter receptam, in ea distinguendi fundamentum merito desiderari potest. Proinde tutius, pariter ac summis legum præceptis magis conforme erit, nullum inter delatæ ac speratæ hæreditatis repudiationem renuntiationemve admittere discrimen, legem citatam 6. vero, ut æquitati, & legum patriarum argumentis repugnantem, minus attendere. Legis sententia hæc est: Debitor obæratu, qui non acquirit, fraudis expers censetur; Æquitas vero ac ratio sic statuit: Quicun- que

que debitor sciens bona sua ad satisfaciendum creditoribus non esse suffectura, media ad satisfaciendum idonea studio negligit, a fraudis suspitione non est immunis; atqui dolosus decoctor, hæreditatem deferendam aut delatam repudians, tale medium respuit, ergo consilii fraudulentum vel maxime se reddit suspectum. Idque ex duplici causa, primo enim a salientum fraudandi animo conflavit, postea mediis ad solvendum aptis renunciat, & eo ipso dum lucrum, quod Creditorum satisfactioni inservire posset, avertit impostor, iteratam Creditoribus læsionem molitur. Certe si debitorem qui acquirenda repudiat, a fraudandi animo immunem dicere velis, talem supponas necesse est, qui eo tempore quo juribus acquirendi renunciat, fraudem in Creditores nondum admisit, atque tot tantisque nondum obrutus est nominibus, quibus solvendis est impar; Cum vero semel damnosus creditoribus fuerit debitor atque malus, tum quoque talis præsumitur, cum in eodem genere delicti, novo scilicet damno iis infligendo versetur. Sane decoctor dolosus, & fur, imprimis jxt. Mand. Reg. adversus Bancorruptores §. 12. v. sãnde sich aber ic. pari passu censentur; prouti igitur fur, etiam si res ablata casu perierit, semper in mora esse dicitur; ita decoctor, semper est in reatu fraudis, sive de bonis quicquam diminuat, sive aliquid non acquirat, seu bona futura ex quibus damnus dolo datum refarciri posset in antecessum sponte repudiet. arg. l. f. ff. de Condict. furt. Nec quicquam movet communis illa ac putativa, delatam inter ac speratam hæreditatem differentia, ejusque vulgo ablata ratio: hæreditatem nimirum deferendam ab incerto eventu pendere, delatam vero jus certum ac præsens constituere, unde illius renunciationem facilius concedendam esse statuunt. Verum enim vero, quilibet perspicit, hanc distinctionem haud tollere læsionem ac dolum renunciantis, sufficit jamjam existere jus succedendi & acquirendi conditionale; sufficit existere posse casum futuræ delationis atque successione, quo jure retento, creditoribus aliquando satisfieri poterat; sufficit ipsis creditoribus, maxime hypothecariis, vi moti concursus, quævis debitoris bona, præsentia æque ac futura,

jura tam perfecte quam imperfecte quaesita obligata esse, arg. O. P. S. V. Tit. 51. §. 8. & Tit. 48. §. 1. sufficit denique & leges & aequitatem creditoribus deceptione laesis potius, quam debitori dolo ac decipienti favere; indeque evenit, Summum provocat. Tribunal, quod Dresdae est, hanc ipsam sententiam, ut aequissimam in Concurſu Creditorum George Wagners in Chemnis 20. Mens. Febr. 1724. iterumque in Concurſ. Cred. Gottfried Wincklers in Leipzig pronunciando secutum esse Mens. Mart. 1726. eamve, interposita Leuterar, postea confirmasse. Indubitati caeterum juris est, fiscum si inter creditores concurrat, etiam ea quae a debitoribus non acquisita aut repudiata sunt, revocare posse. p. l. 45. ff. d. jur. fisc. ubi expressa hujus dispositionis ratio, quo scilicet omnis debitoris fraus puniatur, tanquam generalis, ea quae hucusque dicta sunt, satis confirmat.

§. XII.

Progredimur denique ad III. renunciationis requisitum, quo scilicet ista legibus omnino conformis esse, hinc citra fraudem legis prohibitive fieri debet. §. 7. Quaecunque igitur renunciatio legibus prohibitive adversatur, adeoque si effectum sortiretur, mali facinoris causa foret, nullo valore erit dignanda. Lex autem hic attendenda venit tum naturalis, tum civilis, ita ut ex illius statim praecipis, renunciatio bonis moribus contraria, quae scilicet turpem continet causam, aut contra decus ac honestatem publicam est concepta, maxime cum delinquendi occasionem praebat, prohibita ac invalida censetur, l. 27. §. 4. ff. l. 6. & l. f. C. d. pact. quo & pertinent ea facta, quae licet non directo, per consequentiam tamen, & secutura facile aliorum imitatione, Reipubl. detrimentum gignere solent. Quaedam enim prohibentur, quia per se mala sunt, ut furtum, adulterium &c. quaedam vero ex causa, non quia per se mala sunt, sed quia si fiant frequenter & multum, ex his mala sequuntur: sunt verba Cap. 26. X. d. jurej. Atque huc refert. l. 15. ff. de condit. instit. omnia facta quae laedunt pietatem, existimationem, verecundiam nostram, & in genere contra bonos mores fiunt, ea enim nec facere nos posse credendum. Ita valore destituitur renunciatio legis Commissoriae, l. f. C. d. pact. pign.

pign. it. usurariæ pravitatis & anatocismi exceptionis, vid. Carpz. qu. Crim. 92. n. 44. Brunns. m. ad l. 26. ff. d. Cond. indeb. Sic nulla pactione effici potest, ne dolus futurus præstetur; l. 27. §. 3. d. pact. l. 1. §. 7. depof. l. 23. ff. d. R. I. alia exempla suppeditant l. 9. ff. d. Condit. instit. l. 5. §. 1. d. pact. dotal. l. 26. & 27. d. V. O. l. 35. §. 1. eod. l. 14. §. 1. ff. fol. matr. C. 25. v. illud; autem X. d. jur. rej. Cauf. 22. qu. 4. Dolo autem præterito, cujus notitiam habet læsus, volens non prohibetur renunciare, d. l. 27. §. 4. ff. d. pact. Stryck. C. C. S. I. C. 4. §. 10. Servanda quoque ejusmodi renunciatio, si uterque contrahentium in pari versetur turpitudine, ubi id quod hoc modo alteri remissum aut donatum est, repeti nequit, licet tale promissum, nondum exsolutum, jure exigi haud possit; p. l. 3. 4. & 8. ff. d. cond. ob turpem l. inj. cauf. Ita v. c. stuprata quæ ante coitum stupratori dotationem postea sibi faciendam expresse remisit, eam deinde sub renunciationis contra bonos mores factæ prætextu, rursus petere vix poterit, cum turpitudinem, quam in se probavit, in illo improbare nequeat, adeoque id, quod correo turpitudinis vere jam donavit, neutiquam exigere possit, d. ll. j. l. 47. ff. fol. matrim. Dissent equidem hoc in casu illustr. Dn. de Berger in Oec. Jur. p. 825. in fin. ubi, nihil obstante tali pacto, stupratori dotationem incumbere, adstruit, addita hac unica ratione, quoniam ejusmodi pactum ex impetu amoris inritum censeatur. Sed posito, impetus amoris huic pacto ansam dedisse, qua ratione talis impetus tanquam illicitus & reprobatus, stupratæ patrocinari poterit? cum potius constet, quod affectionis gratia, neque honestæ neque inhonestæ dotationes sint prohibitæ; l. 5. ff. d. donat. accedit quod obligatio ad dorandum, interesse privatum ac commodum stupratæ tantum concernat, atque in compensationem injuriæ per stuprum ipsi illatæ, stupratori incumbat, Cz. quæst. 68. n. 87. & 88. Titius in Spec. Jur. Eccl. L. 4. C. 5. §. 10. Beyerjad l. d. publ. lud. pos. 41. Not. y. quid igitur obstat, quo minus stuprata, huic dotationis lucro, in suæ solius favorem introducto, valide renunciare possit? Cæterum renunciatio bonis moribus & legis prohibiti-væ sanctionibus contraria, nec juramento confirmata valet, sed

sine perjurii periculo, ab ea recedere licet, C. 58. d. R. I. in 6to
 Caul. 22. qu. 4. c. 8. Nov. 51. pr. ita enim imperator Justinianus
 in d. Nov. *hujusmodi*, inquit, *transgressiones, magis placent*
deo, quam jurisjurandi observationes; non enim, si quis ab ali-
quo jusjurandum acceperit: quia occidat forsitan, aut adulte-
rabitur, aut aliquid agat tale illicitum: oportet servare jusju-
randum, utpote cum sit ita turpe, & illicitum & ad perditio-
nem ducens.

§ XIII.

Pacta hæreditatis renunciativa, quæ super hæreditate omit-
 tenda ineuntur, Jure civili, reprobata ac invalida esse, ex l. f.
 ff. d. Suis & legit. hæ. constat, sive de propria pacifcen-
 tium, sive de tertii alicujus hæreditate repudianda agatur, l.
 15. & l. f. C. d. pact. Speciatim vero quod ad hæc, ea, nisi
 tertius ille consensum suum præbeat, in eoque persistat, aut
 plane incertus atque innominatus sit, neque hodiernis mori-
 bus alicujus momenti esse a plerisque censentur, Beyer ad
 J. d. Testam. ord. pos. 6. Stryck. d. 8. ab. J. Diff. 8. c. 2.
 §. 7. sqq. Ratio enim legis, quæ d. ejusmodi pactiones, captandæ
 mortis vorum contineant, tristissimique ac periculosi eventus
 sint, hinc bonis moribus contrariæ videantur, æquitatis spe-
 ciem haud exiguam præ se ferre creditur, Carpz. 2. C. 35. D.
 17. n. 8. ill. de Berger in Occ. Jur. p. 482. Not. 1. Ast enim ve-
 ro, quod captandæ mortis vorum attinet, istud sane non ipsi
 semper pacto necessario inest, sed ex vicio saltem accidentali
 pacifcentium proficiscitur, quin & tertio licet consentiente, eo
 magis adesse potest, quo certior hæreditatis captandæ spes ad-
 est; accedit quod tertio ad consentiendum haud requisito, vix
 quicquam præjudicii inde contingat, quippe qui liberam bono-
 rum suorum retinet dispositionem, imo tristes illi & pericu-
 losi eventus qui ideo metuuntur, cuicumque etiam testatori &
 mortis causâ Donatori, quando hæres, fideicommissarius, lega-
 tarius aut donatarius, lucrum sibi exiturum fuerit compertus,
 imminere possunt, quis vero ejusmodi donationes aut testamen-
 ta eam ob causam invalida pronuntiabit? Nulla igitur moralis
 tur.

turpitude, nihil rationi naturali adversum hic reperitur, unde nec dubium, quin consuetudine probata, hujuscemodi pactis, efficacia ac virtus sua merito sit relinquenda; Stryck. d. S. a. J. Diff. 8. C. 12. §. 36. seq. & in Ul. mod. ff. d. pact. §. 15. imo si juramentum forte accesserit, tale pactum, salva conscientia a renunciante deseri vix possit, Stryck. d. C. C. S. 1. c. 3. §. 27. Brunneum. ad l. f. C. d. pact. n. 16. seq. Illa itidem pacta si per alterius paciscentium futura & nondum delata hæreditate (delata enim renunciatio, quæ proprie repudiatio dicitur, etiam sine juramento subsistit, p. l. 95. ff. d. acquir. hæ. Stryck. de S. a. J. Diff. 8. C. 10. §. 54.) omittenda ineuntur, si juramento sint firmata, ex jur. Canonici, scil. C. 2. d. pact. in 6to, dispositione, & hodie valida rataque habentur, Carpz. P. 2. C. 35. D. 6. n. 4. Civilis enim legis prohibitionem si spectes, non alia quam hæc subesse videtur ratio: quod scil. hæreditatis consequendæ modi, non nisi lex & testamentum ibidem sint constituti, Cz. c. l. Def. 17. n. 3. Struv. Exerc. 6. th. 44. unde & in ipsa lege final. ff. d. suis & legit. hæ. dicitur: privatorum cautionem legum auctoritate non censeri. Quæ tamen ratio, cum Romanorum subtilitatibus sit propria, hodiernis moribus, quæ naturalem magis simplicitatem sequuntur, merito reprobatur, unde & juris Canon. dispositionem hoc in casu sequimur, imo in multis provinciis etiam injuratum renunciationem valere testantur, Mev. p. 3. Decif. 270. Lyncker. Dec. 1414. Dn. de Wersher in Suppl. ad Obl. for. Part. 2. Obl. 430. Sane ad Saxonum leges quod attinet, ibi simplex tantum renunciatio coram judice aut testibus facta subsistit, Land-R. L. 1. art. 13. huic tamen dispositioni postea per C. El. 35. P. 2. qua filiam, paternæ hæreditati renunciantem, derogatum fuit, in qua ut juramentum accedat, necesse est. Quamvis autem in d. Const. saltem filix renunciantis mentionem fecerit Llator, adeoque ipsius voluntatem ad reliquas etiam sceminas generaliter extendere, juris rationi vix congruum videatur, Dn. de Berger in Oec. J. p. 485. Not. 5. Communis tamen DD. opinio, usulem & extensivam sequitur interpretationem, ita ut tutius omnino sit, in sceminarum hujuscemodi renunciationibus,

nibus, indistincte jusjurandum adhiberi, Carpz. P. 2. C. 35. D. 7. Stryck. in C. C. S. 3. C. 3. §. 12. Dn. de Berger, c. 1.

§. XIV.

Efficacia porro destituitur Jure civili Cessionis bonorum renunciatio, ubi detentio debitorum in carcere & servitute, quam hujus beneficii introductio per l. 1. C. qui bon. ced. avertit, erat prohibita, l. 8. C. d. T. l. 12. C. d. Obl. & Act. ibique Gothofred. Not. a. Jure tamen Saxon. usque multorum locorum, ubi ad carcerem obligatio valet, imo ipsa in debitorem, solvendo haud existentem, incarceration statuta est, validam plerique dicunt hanc renunciationem, Stryck. d. C. C. S. 2. c. 1. §. 39. Schilter Exercit. ad ff. 46. th. 6. B. Menck. ad ff. T. de Cess. bon. §. 3. cf. C. El. Sax. 21. & 22. P. 2. Quoad terras in specie Saxonicas, imminente aut suborto Creditorum Concurſu, debitoris obarati incarceration, tum demum locum invenit, quando spatium securitatis, Mandato reg. electoral. de Bancorupt. §. 4. concessum, elapsum & amicabilem compositio inter creditores tentata, frustra extitit. Competentiæ quoque beneficio, huic affini, tam Saxonico quam civili Jure, ob generalitatem l. 29. C. d. pact. valide renunciari posse non dubitandum, nisi alicui ob reverentiam aut sanguinis nexum, ut patri, marito &c. datum sit, l. 14. §. 1. ff. fol. matr. ibi enim talis renunciatio bonis moribus contraria dicitur, unde ad alias personas, ut socium, donatorem &c. hæc prohibitio extendi nequit. Carpz. P. 1. C. 32. D. 19. Stryck. in Diss. de jure Reverent. ejusque effectu Spec. 3. n. 2. Barth. in Hodog. For. Cap. 3. §. 28. nor. a. Id præterea monendum, beneficii competentis renunciationem licet ab initio validam, ex postfacto tamen, orto scil. Creditorum ad renunciantis bona concursu, suum perdere valorem, eo quod ex particulari negotio, judicium & causa universalis nunc facta, ubi non singulorum, sed totius Creditorum universitatis jura & commoda considerantur, a. l. 7. §. 1. ff. quod cui. univ. noc. adeo ut omnium creditorum utilitas, unius alteriusve particulari saltem lucro, omnino sit anteponenda. Atque huic prorsus funda.

fundamento innititur dispositio Saxonica §phi 4. des Bancorou-
 tier-Mandats, ubi Potentissimus expresse statuit: incarcerationem
 debitoris cambialis, arresto nondum detent, etiamsi hanc
 securitati in cambio renunciaverit, nihilominus per aliquod
 temporis spatium suspendendam esse, eo magis, quo facilius
 universi concursus emolumentum, hac levi indulgentia pro-
 moveretur. Hoc igitur argumento, de communi Concursus
 commodo, particulari unius lucro praefereudo, & illam de com-
 petentia beneficio sententiam stabilire licebit, cum utroque in
 casu rationis paritas deprehendatur, imo & pristina hujus be-
 neficii renuntiationi tacita haec inesse videatur conditio: si in
 eodem statu & causa permanferit obligatio debitoris, per l. 38.
 pr. ff. de Solut. quae tamen, uti dictum, concursu moto, aliam
 longe induit naturam, antea enim solo cum debitore creditori
 res erat, jam vero pluribus concurrentibus creditoribus, to-
 tius quoque universitatis juribus sese ut accomodat, necesse
 est; eamque hac de re sententiam pronuntiando amplexam fuis-
 se Fac. Jur. Lips. M. April. 1726. testatur B. Menck. in ultimo
 programme ad exercit. disputat. Gymnasii polem. conscripto,
 quo dictas rationes pluribus exposuit, quibus addimus: quod
 prouti debitoribus dolo culpave lapsis, hoc beneficium plane
 negatur in O. P. S. R. Tit. final. §. 3. ita reliquis qui vitio for-
 tunae ad incitas devenerunt, non attenta renuntiatione, ex
 aequitate & misericordia istud merito sit relinquendum. c. l.

§. XV.

Cum renuntiatio, ut actus moralis, legibus undique con-
 firmis fieri debeat; §. 12. civiles autem leges peculiare ob ra-
 tiones, uni alterive negotio peragendo, certas quandoque so-
 lennitates praefiniverint; hinc & in renuntiatione valida, earun-
 dem omnino habenda est ratio. Eandem vero solennitatem quae
 ad principale negotium requiritur, & in accedente renuntia-
 tione adhiberi necesse est. vid. supra §. 3. Facile hinc patet, quid
 de renuntiatione beneficii Curatoris a foemina contrahente fa-
 cta, judicandum sit, de cujus valore vel verbum facere piget,
 I
 cum

eum totius principalis negotii validitas ex Curatoris auctoritate pendeat.

Ita omnino valore desinitur pactum uxoris cum marito non interveniente Curatoris auctoritate initum, quo portionis statutarie lucro renunciavit. Dissentit equidem Carpzov, P. 3. C. 7. D. 15. putativa hac ratione innixus: quia scil. uxor hoc casu non juri perfecte quasiro, sed lucro tantum futuro renunciaret. Verum enim vero satis lubrica videtur hæc distinctio, sufficit enim jus ad istud lucrum consequendum, certum ac in presenti quasiutum esse, ejusque abdicatione uxoris aliquando successuræ conditionem maxime deteriorem reddi. Summa legum Saxonicarum ratio, qua uxorum conventionibus, Curatoris adhibendi necessitatem præfinitur, in eo maxime vertitur: ne amore aut reverentia maritali inductæ, jurium atque bonorum suorum jacturam facile incurrant; unde in Decis. El. 24. expresse cavetur: in contractibus uxorum cum maritis, aut in commodum eorundem celebratis, aliam omnino Curatorem esse adhibendum, vid. Philipp. ad. d. Dec. Obl. 6. quod & ipse Carpzovius ad Const. El. 15. P. 2. Def. 23. jam docuit. Neque ullum discrimen inter bona jurave uxoris præsentia atque futura, certa spe radicata, constitutum legitur; sufficit uxorem utroque casu, sive præsens, sive futurum jus amittat, æquale detrimentum incurrere posse. Accedit, quod nec donationem remuneratorem ab uxore sine Curatoris consensu, marito factam, validam statuatur Carpzovius P. 2. C. 13. Def. 5. qui igitur talem renunciationem, rem maximi præjudicii, quamque donationis naturam habere ait l. 1. ff. d. transact. validam potuit pronunciare? Nullius certe valoris æstimanda venit, nisi & salutaria curatoris consilia, uxori & portionis suæ quantitatem, & insignem ex renunciatione venientem jacturam ob oculos ponentia accesserit; quam quidem sententiam Responsio Fac. jurid. Vitteb. confirmat ill. Dn. de Berger in Oec. Jur. p. m. 471. Not. 4. eamque & Ampliff. Fac. Jur. Lips. M. Febr. 1725. placuisse, testatur sequens a Consult. ff. Dnc. D. Kästnero nobis communicatum Responsum: Dennoch aber und dieweil das Eheweib, der Erbschaft und aller ihrer weiblichen Berechtigkeiten dar an sich begeben, und
Dex.

dergleichen bedenkliche renunciation und actus, Daher der renun-
cierenden Weibes = Person ein nicht geringes præjudiz erwachsen
kan, ohne Beyseyn eines Curatoris und dessen Authorisirung nicht
verrichtet werden mag, vielmehr wenn solches ohne Beyseyn des
Vormunden geschehen, vor null und nichtig zu achten; So ist
diesem ungeachtet A. & hinterlassene Wittibe, aus ihres Eheman-
nes Verlassenschaft, portionem statutariam annoch zu fordern
wohl befugt.

Ita porro Donator; donationem 500. solidos excedentem,
(quorum quilibet Aurei Hungarici s. Ducati, scil. 2. Rthlr. 18. Gr.
pretio constat, a. P. 2. C. El. 14. & 12. uti pron. Scab. Lips. in
caus. J. C. R. Credit. Wesen betrl. Mens. Oct. 1731.) judiciali-
ter infirmandam curet, atque huic solemnitati, sine qua totus
actus ipso jure est nullus, renunciare nequit. Stryck. d. C. C.
S. 3. c. 9. §. 5. Et quanquam accedente jurejurando, ex prin-
cipiis Jur. Canon. omnino servanda sit hæc renunciatio; vid.
illustr. Dn. de Boehmer in Jur. Eccl. Protest. L. 2. T. 24. Stryck.
c. l. attamen in Saxonia El. etiam jurijurando hoc casu valor de-
negatur per Decis. El. 26. Idem dicendum de solemnitatibus
in testamenti confectione adhibendis, l. 31. C. d. Testam. l. 55.
ff. d. legat. ibique Gothofred.

§. XVI.

Validitate porro destituitur renunciatio l. f. C. d. revoc. do-
nat. a donatore facta, Carpz. Dec. 123. n. 5. Stryck. d. C. C.
S. 3. C. 9. §. 7. Schœffer Synops. jur. d. Donat. in fin. Commu-
nis tamen ratio, quia nimirum hoc casu donatario delinquendi
occafio præberetur, mihi vix calculum mereri viderur, ordina-
ria enim via, remedium scil. actionis injuriarum & deletionis ju-
dicialis donanti adhuc suppetit, vi cujus ingratitude crimen
vindicare potest. Mihi potius hujus rei decisio ex regula supra
§. 3. præstruckta, qua renunciationem accessoriam, principali con-
trahentium intentioni repugnantem, invalidam & quasi non ad-
jectam haberi monstravimus, petenda viderur. Scil. donatio
simplex (de remuneratoria enim sermo non est, quippe quæ ob
ingratitude revocari nequit, B. Menck. ad ff. d. Donat §. 18.)
mente in aliquem confertur, ut donantis benignam liberali-

tatem, grato animo agnoscat ac prosequatur; magis enim collata liberalitas ad gratitudinem inclinare, quam ad insolentiam erigere deberet donatarius; l. i. C. d. rev. don. postea vero, dum neglecto hoc pietatis officio, facinus a l. f. C. d. T. notatum in donantem admittit, cessante hujus intentione, ipso quoque jure talis beneficii indignum se reddit, ideoque non obstante renunciatione, quæ tacitam conditionem: si gratus extiterit donatarius, continere præsumitur, munere collato, communi Jctorum applausu, a donante iterum privari potest. Verum enim vero juramenti adjectionem & hoc casu renunciationem validam & donationem irrevocabilem efficere, cum Carpz. Decis. 123. n. 14. ac Brunnem. ad d. l. f. C. d. rev. don. autumamus, quamquam aliis, uti Schœpffero in Synops. Jur. d. Donat. in fin. respecta hæc videatur sententia, ob vulgarem supra adductam rationem, quæ tamen jam explosa fuit, cum occasio delinquendi, etiam non facta Donatione donatario existere, ipsum vero delictum alia adhuc via quam donari revocatione coerceri possit, adeo ut jusjurandum ex juris Canon. dispositione hic omnino sit servandum.

§. XVII.

Observatis itaque tribus hucusque evolutis regulis, non dubium, quin libera cuilibet ex l. famosa 29. C. d. Pact. & l. 41. ff. d. Minor. juri pro se introducto renunciandi competat facultas, atque ad semel renunciata amplius non detur regressus, l. 41. §. 9. ff. d. ædil. ed. Ceterum vero strictissimæ interpretationis esse dicitur renuntiatio, adeo ut a persona ad personam non trahatur, nec a causa ad causam extendatur, l. 21. C. ad Scrum Vellej. l. 31. C. d. Transact. Dalner. Tr. de Renunciat. C. 1. §. 55. Lyncker. Decis. 435. imo nec præsumatur neque ex actu proximo, sed probanda evidenter, l. 35. §. 2. C. d. inoff. Test. cum nemo adeo resupinus sit, ut pecunias suas facile jactet, l. 25. ff. d. probat. nec ulla ratio verisimile reddat ut quisquam beneficium suum facile sine magna causa sua sponte resignet, Cap. 5. X. de renunc. Inde DD. ex l. all. 35. §. 2. C. d. inoff. Test. concludunt, renunciationem hæreditatis generalem, ideo non excludere

dere

dere legitimæ aut dotis congruæ petitionem, cum generalis renuntiatio, specialia haud tollat privilegia, a l. 4. §. 4. ff. si quis caut. Richter Decif. 69. n. 15. Brunnem. ad l. 35. §. 2. C. d. inoff. Test. Struv. JPR. R. G. L. 2. T. 34. §. 5. nili juramenti accessio, specialis hujus beneficii usum prohibeat, Carpz. P. 2. C. 35. D. 16. Brunnem. all. l. n. 18. aut speciatim quoque legitimæ fuerit renunciatum.

§. XVIII. Verum enim vero, sive jurato siue injurato, (modo loci consuetudo, ut Saxonum mores in filiis, id permittat) siue generaliter hereditati, siue speciatim quoque legitimæ renuntiarum fuerit, ego nunquam hujus petitionem locum habere posse existimaverim; ratio enim adversa, quod scilicet hereditatis renuntiatio generalis & odiosa, hinc restringenda potius quam extendenda videatur, hoc casu, ubi tot diversissima, de quibus renunciatio probabiliter non cogitasset, haud concurrunt jura, vix stringit, eaque hic admittit, etiam exhereditato & illi quem pater ab hereditate sua in genere justo modo excludit, legitimæ petitio adhuc foret concedenda, cum non speciatim ab hac, sed generaliter saltem ab hereditate fuerit exclusus, prætereaque magis odiosa sit exhereditatio, ipsa hereditatis renuntiatione sponte suscepta; quem vero jurisperitorum latet, talem exhereditatum nec minimam legitimæ particulam sibi vindicare posse? qui enim jus succedendi ab intestato amittit, ille nec ad legitimæ petitionem admittendus est, Brunnem. ad l. 8. C. d. inoff. Test. n. 3. Cumque hereditas jus quoddam universale & legitima pars ejus dicatur l. 62. ff. d. Reg. Jur. l. 6. C. d. inoff. T. in toto vero partem contineri l. 113. ff. d. R. J. & generalibus specialia semper inesse l. 147. ff. eod. nemo sit qui ignoret, apodictica sane inde nascitur veritas, filium qui universæ patris hereditati renunciavit, nec tertiam vel quartam ejus partem petere posse, vid. Stryck. de Success. ab Int. Diff. 8. Cap. 10. n. 62. & 63. Ludovici ad ff. de Testam. §. 6. Certe comunis objectio L. 35. §. 2. C. d. inoff. test. huc parum facit,

facit, ibi enim dicitur: Filium, quamvis legatum infra legitimam quantitatem, a patre sibi relictum, post ejus mortem acceperit, nihilominus ejus, quod legitime deest supplementum adhuc petere posse, cum nulla, ne quidem tacita, hic intercedat renunciatio; quis autem maximam hujus, ab illo nostro casu, non perspicit diversitatem, cum hic nulla plane, ibi vero expressa renunciatio adsit; & miror, dissentientes plerosque ac inter eos Brunnem. ad d. l. 35. n. 18. filiam hæreditari jurato renunciantem a legitime quidem petitione excludere, aliis vero simpliciter renunciantibus eandem adhuc concedere; cum tamen ex supra dictis pateat, simplicem hæreditatis renunciacionem, iis in locis ubi recepta, (ut in Saxonia in filiis) idem operari ac juratam, Carpz. P. 2. C. 35. D. 8. proinde eadem utroque casu militet ratio, sive jurato, sive absque juramento renunciatum fuerit, indeque salva maneat sententia; eum, qui ab universa hæreditate sese abdicavit, nec ad legitimam portionis petitionem posthac admitti. cf. Giphani. de renunciat. Cap. 6. pag. 50.

§. XIX.

Hucusque dicta, ad legitimam saltem restringenda, non dotis petitionem proferenda esse, facile patet, dos enim, cum vivo adhuc patre peti queat, paternæ hæreditatis pars dici non potest, Giphani. c. l. pag. 47. nec in ea successio est, Berl. P. 2. C. 43. n. 18. sed filia etiam successione incapax eandem consequitur. l. un. §. 11. C. d. rei ux. act. quin & a legitima, quæ ex alio plane capite deberur, valde discrepat, Kellenbenz d. renunciat. Success. Qu. 2. n. 4. utunde non obstante generali filiarum renunciacione, salva ac integra ipsi dotis petitio manet, arg. Cap. 2. d. pact. in 6to. Mævius ad Jus Lub. P. 2. T. 2. art. 34. n. 23. Gallerat de renunciat. T. 2. Cent. 1. Renunc. 51. n. 2. add. l. 11. ff. d. inoff. Testam. ibique Godofred. Eorum tamen sententiæ, qui, dote ab initio non constituta, nullam statim dicunt renunciacionem, subscribere haud possumus; cum filiarum dotatio nullibi ad essentialia hujus renunciacionis requiratur, sufficit dein adhuc dotem peti posse; Stryck. de S. a. J. Diff. 8. C. 10. n. 24. Giphani. d. l. C. 2. pag. 53. Ludovici ad ff. de Testam. §. 6. Ita porro nec filiarum
allisyv

aliisve cognatis, hoc casu, rerum utensilium successio in Saxon. deneganda; Stryck. d. l. §. 70. Carpz. d. donat. Gerad. th. 5. n. 26. quippe quæ non jure hæreditario, sed ex legis special. privilegio hisce personis deferuntur; Carpz. P. 2. C. 14. D. 1. n. 2. & P. 3. C. 11. D. 1. n. 3. id quod etiam de rebus expeditoris afferendum, atque quæ enim quadam juris æqualitate sibi invicem respondent, & quicquid juris est in gerada respectu cognatorum, idem quoque obtinet in rebus Hergeweticis respectu agnatorum: id. P. 3. C. 14. d. 26. n. 2. & P. 3. C. 11. D. 9. n. 7.

§. XX.

Cæterum doti valide renunciare posse, eleganter deduxit Bodinus in Dissert. de renunciat. dotis factæ, §. 6. seq. æque ac legitimæ, tanquam juris in favorem liberorum solum introducti, a. l. 31. §. 4. ff. d. inoff. Testam. l. 35. C. eod. Mev. p. 5. Dec. 283. n. 7. Stryck d. l. C. 10. n. 52. modo ea sit liberorum conditio, ut alimentis sibi honesto modo comparandis sufficiant, quippe quibus nequidem ad alimenta amplius obstringuntur parentes, l. 5. §. 7. ff. d. agnosc. & al. lib. maxime si inertia aut laborum fastidio depravati otiove corrupti, semetipfos propriæ utilitatis quærendæ reddant inhabiles, hi namque iis, quos in publicum quæstum improba mendicitas vocat, similes existunt, proinde, si integritas corporis & robur annorum adsit, auxilii paterni indignos se efficiunt, vid. l. un. C. d. Mendicant. valid. secus igitur si egestate aut valetudine pressi, semetipfos exhibere non valeant. d. l. 5. §. 7. j. l. 4. ff. eod. Stryck. c. l. n. 60.

§. XXI.

Id tamen stricta renunciationis interpretatio operatur, ut si-
lius paternæ hæreditati renuncians, a fratris sororisve hæredi-
tate haud excludatur, etiamsi non nisi bona paterna in ea repe-
riantur. Gail. L. 2. O. 148. n. 12, Carpz. P. 2. C. 35. D. 15. Stryck.
d. C. C. Sect. 3. C. 3. §. 15. Renunciatio enim ad illas tantum res
aut personas, quibus renuncians consensum suum accommoda-
vit, coarctanda; l. 21. C. ad Sctum. Vellej. ibique Gothofred. lit.

K

m. hæ-

in hæreditas autem patris a fratre semel adita non amplius dicitur patris hæreditas, sed fratris proprium patrimonium, Carpz. d. l. n. 6. Cumque omnis renunciatio, cum clausula: rebus sic stantibus, facta intelligatur, & novo statu s. causa emergente, mens ac intentio renunciantis cesset, a. l. 38. pr. ff. d. Solut. Carpz. P. 2. C. 35. D. 23. etiam si iusjurandum accesserit, id enim beneficio ex nova causa delato, quo minus id denique acceptari queat, minime obstare dicitur in Cap. 2. X. d. renunciat. conf. supra §. 3. Ergo & hoc casu filius, quando pater, cujus hereditatem ante abdicaverat, jus sibi ex pacto quælitum remittit, filiumque denuo hæredem instituit, defuncto patre ejus hæreditatem adire non prohibetur, modo non simul fratribus h. agnatis acceptantibus facta fuerit renunciatio. Struv. Ex. 38. Th. 59. Stryck. d. Succ. a. Int. Diss. 8, c. 10. §. 108. B. Ludovici ad ff. d. Testam. §. 6.

§. XXII.

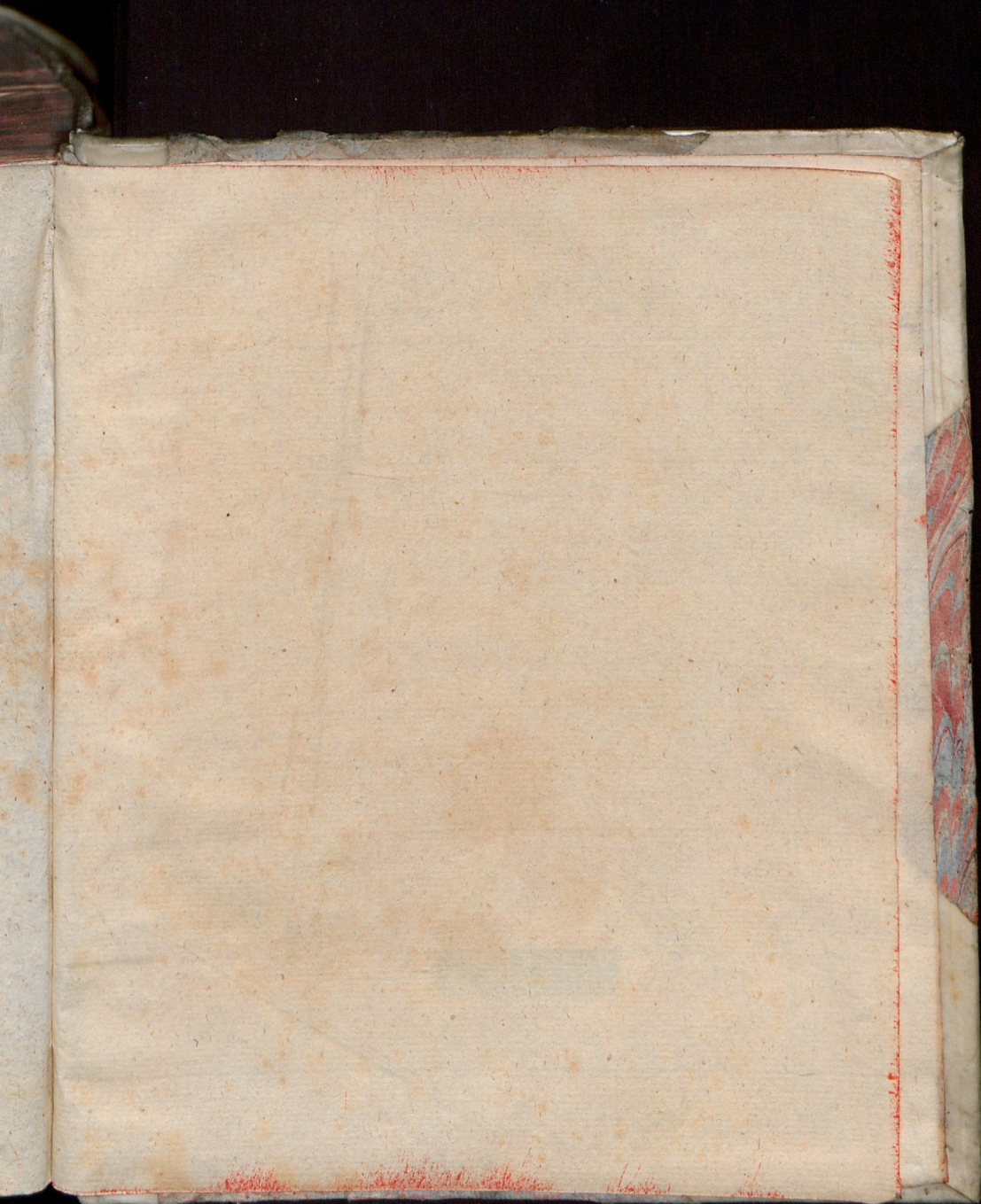
Quotiescunque igitur, de alia quadam diversaque renunciantis mente ac intentione, probabilia adhuc suppetunt argumenta, toties minime surgenda erit renunciatio, aut ejus, si vere facta, extensio facile admittenda; neque enim hic, ut supra §. 19. monitum, a specie aut actu expresso, ad actum speciemve non expressam valet consequentia, etiam si quædam rationis deprehendatur paritas. Illstre exemplam præbet l. 7. §. f. ff. d. SCto. Maced. quæ d. SCtum cessare statuit, si paterfamilias factus filius solverit partem debiti antea contracti, nec solumum repeti posse. An vero in totum cessabit SCtum, prouti Zæsius, Brunnem, Lauterb. Hoppius alique autumant? minime, sed pro ea tantum parte, quam filius persolvit, cujus non habet repetitionem, d. l. ex parte autem residui, nisi & hujus solutionem sponderit, integrum omnino hoc manet privilegium, Gothofred. ad. d. l. lit. b). Schilter. Exerc. 27. th. 72. lqq. Beyer ad ff. d. SCto. Maced. pos. ult. Not. g) & omnino Berger in Resol. Lauterb. d. T. qu. 5. ubi dissentium argumenta solide refellit. Nobis interim maxime incongrua præ ceteris videtur Hoppi dissentientis ratio, quam

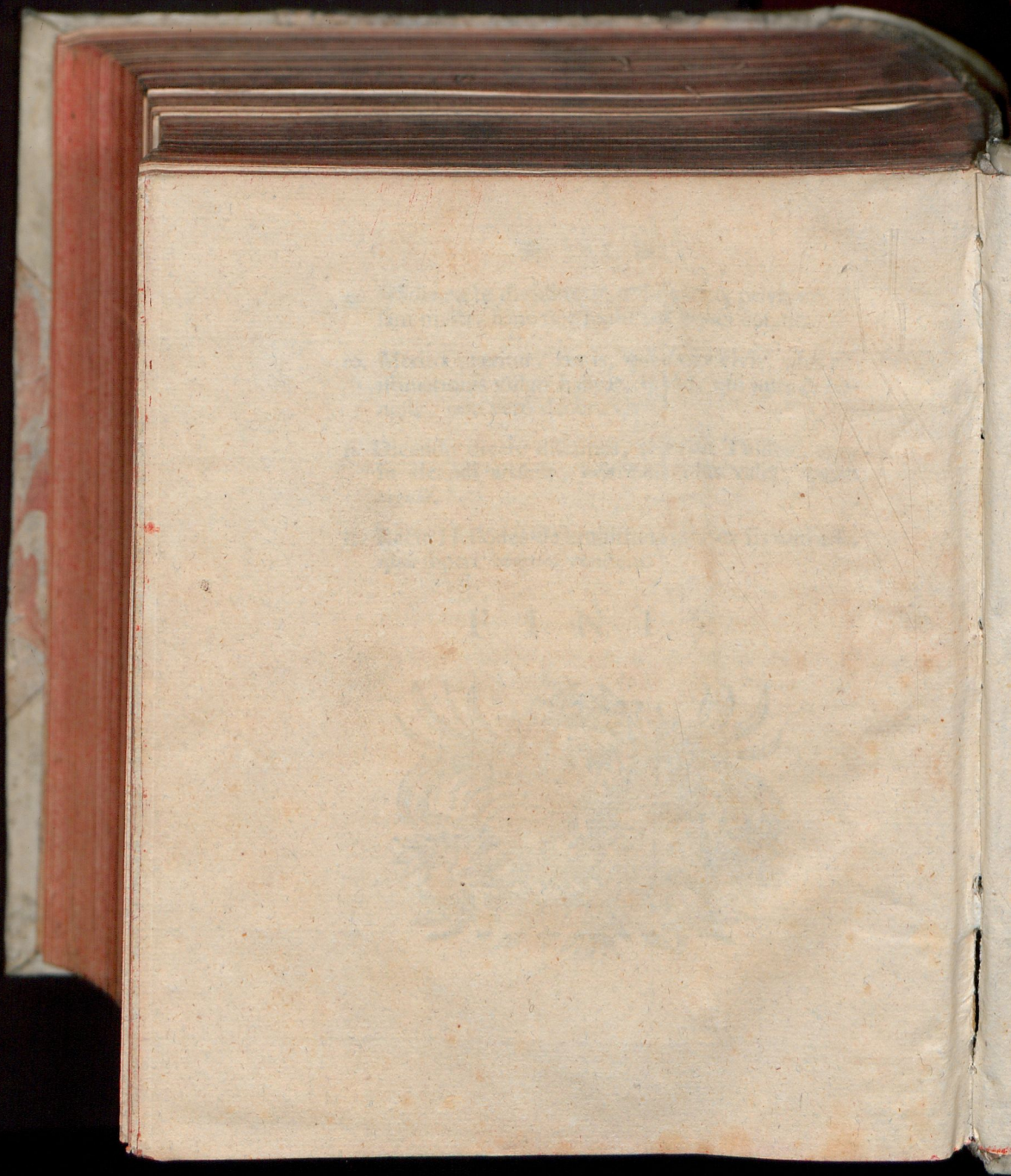
quam in Comment. ad Inst. L. 4. T. 7. ad §. 7. verb. Suae potestatis esse &c. apponit: quia enim, inquit, pars non est, nisi totius, inde quicumque partem solvit, totum debitum agnovisse videtur. Quis autem non perspicit, hanc assertionem, ubi a particulari concludit ad universale, regulis logicis, vel cuivis tyroni notissimis, quam maxime repugnare? Eandem ob rationem l. 9. pr. ff. d. T. ei, qui pater familias factus, rem pignori pro mutuo ante contracto, dederit, S. Cti. Maced. exceptionem usque ad pignoris tantummodo quantitatem denegat. Aliud exemplum in l. 3. ff. d. pactis, ubi decisum legitur: Creditorem, qui debitori suo pignus ab eo acceptum reddiderit, ideo debitum suum remississe non censeri, nisi specialiter contrarium actum esse probetur. Ita ille qui e duobus servitutibus, in alterius praedio sibi constitutis, unam domino remisit, alteram, licet nexu & cognatione quadam priori junctam, nihilofecius salvam habet, l. 21. ff. d. Serv. U. P. l. 20. d. Serv. P. R. ubi exemplum. Sic Modestinus in l. 23. ff. d. donat. respondit: creditorem futuri temporis usuras remittere & minuere pacto posse, nec in ea donatione ex summa quantitatis vel sortis aliquid vitii incurrere. Quemadmodum nec ille, qui sortem sine protestatione a debitore acceptavit, ab usurarum ex stipulatu sibi debitarum petitione posthac excluditur, Carpz. P. 2. C. 30. D. 13. Mey. P. 1. Dec. 219. n. 1. B. Menck. ad ff. d. Usur. §. 17. Denique & huc pertinet notabilis ille casus a Magnif. Dno. D. Rivino in Dissert. de Pactis dotalibus, in quantum statutis derogent l. minus, Lipsi. Ao. 1723. hab. una cum responsis Collegiorum sibi ipsis contradicentium, propositus: an scilicet a marito cui in pactis dotalibus certa pecuniae summa dotis loco constituta & post mortem uxoris retinenda, hisce verbis: Das ihme, dem Ehe-manne, sothanes constituirte Ehe-Geld an 4000. Rthaler, wenn die Braut vor ihm mit Tode abgehen würde, alleine verbleiben, und er nichts dapon heraus zu geben schuldig seyn solle &c. adscripta fuit, tacitam successionis mobiliaris Saxonicae renunciationem factam fuisse praesumendum? quod jure meritoque negavit laudatus Dominus Autor, eo quod portionis statutariae re-

nunciatio haud praesumatur, quippe quae similem cum legitima naturam haberet; adeoque & in hac privilegiata successione, expressa & sufficiens paciscentis declaratio & aequae ac in legitima abdicatione, ex mente quidem laudati Domini Autoris, specialis renunciatio necessaria esset; quibus argumentis, vi regulae in princip. huj. Sphi a nobis praestructae, & haec addimus: *Quotiescunque scil. in pactis de alia atque alia paciscentium mente ac intentione possibilis conjectura suppetunt, toties ea potius sententia amplectenda, quae nullam continet renuntiationem;* Atqui in hoc praesenti casu, ea factorum dotalium accipi potest sententia, ut scil. marito summa dotis determinata & post mortem uxoris retinenda, eum in finem assignata credatur, quo si forte mobilia ab uxore aliquando relicta, istam dotis nondum numeratae quantitatem non attingant, eadem ex immobilibus suppleatur & a reliquis successoribus praestanda veniat; siquidem pro dote praestanda, bona uxoris hypothecae tacitae nexu marito obligantur, l. un. C. d. rei ux. act. adeoque vix dubium, quin mortua uxore, ad dotem promissam consequendam actio & hypothecaria & conditio ex l. 4. 5. 6. C. d. jur. dot. marito superstiti, competat. Accedit quod nec ex hoc capite frustranea dici queat haec dotis constitutio, quia scil. & marito, propter dominium indeque pendentem vindicationem, & uxori, eveniente forsit ad bona mariti Creditorum Concursum, peculiariter inde nascantur privilegia, vid. Ludovici Us. pr. distinct. jurid. L. 23. T. 3. dist. 4. Patet ergo eam omnino sententiam esse arripiendam, quae citra praesumptionem tacitae renuntiationis, salvam tribuit marito successionem mobiliarem.

S. D. G.

Prælo missum A. R. S. M DCC XLJ.

A 55171

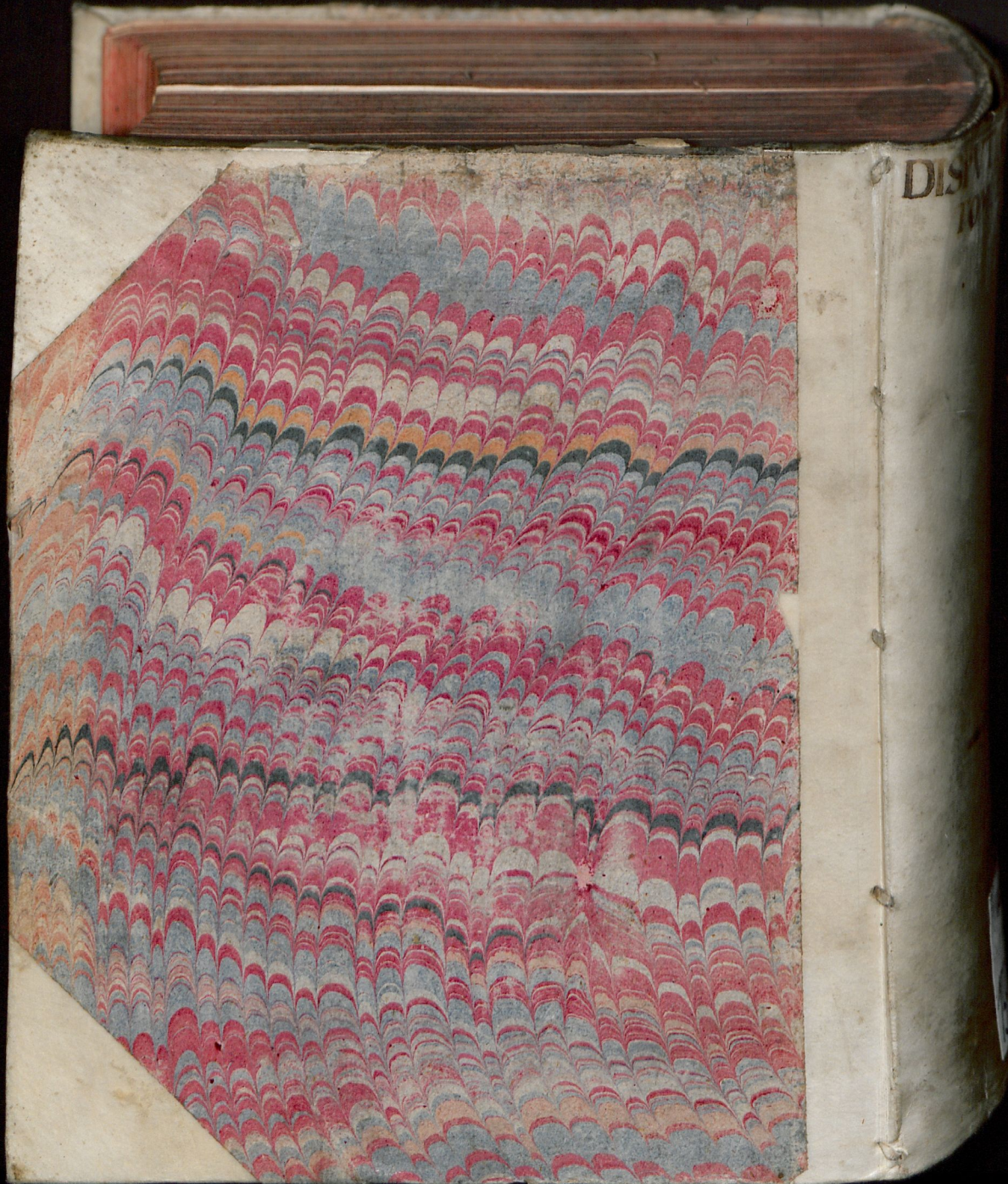
ULB Halle
005 367 433

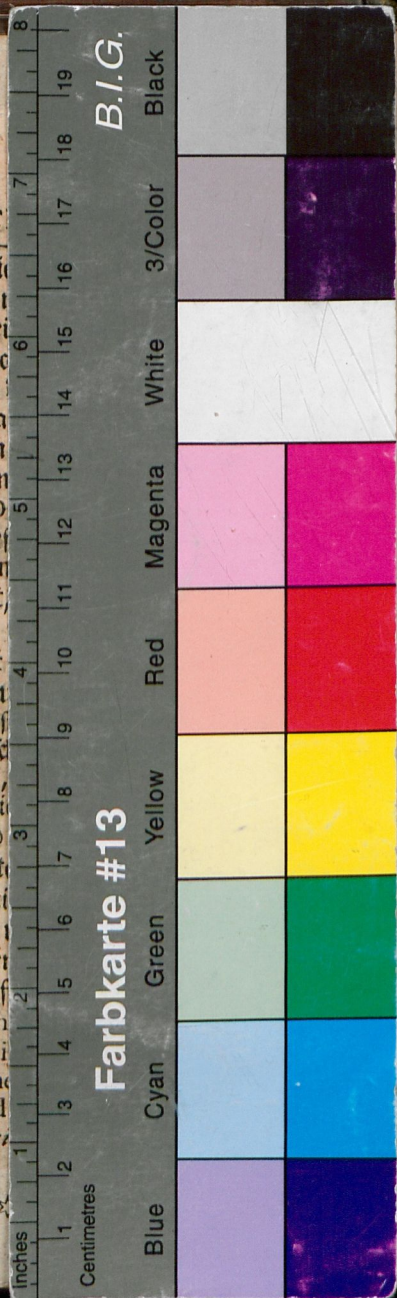
3

K

16.

REGULÆ
INTERPRETATIONIS
JURIDICÆ
PRÆSTANTIORES,
EX ADÆQUATIS PRINCIPIIS
DEMONSTRATÆ,
ET AD CASUS CIVILES APPLICATÆ;
ACCEDIT
EXERCITATIO ACADEMICA
DE
INDOLE ET REQUISITIS
VALIDÆ RENUNCIATIONIS,
STUDIO
CAROLI AUGUSTI RITTERI
ADV. ELI SAXON. IMMATR. ET JUR. PRACT. LIPS.

LIPSIÆ,
LITTERIS TAKKIANIS.